

Coordonator: Mariana Ifrim

AGORA

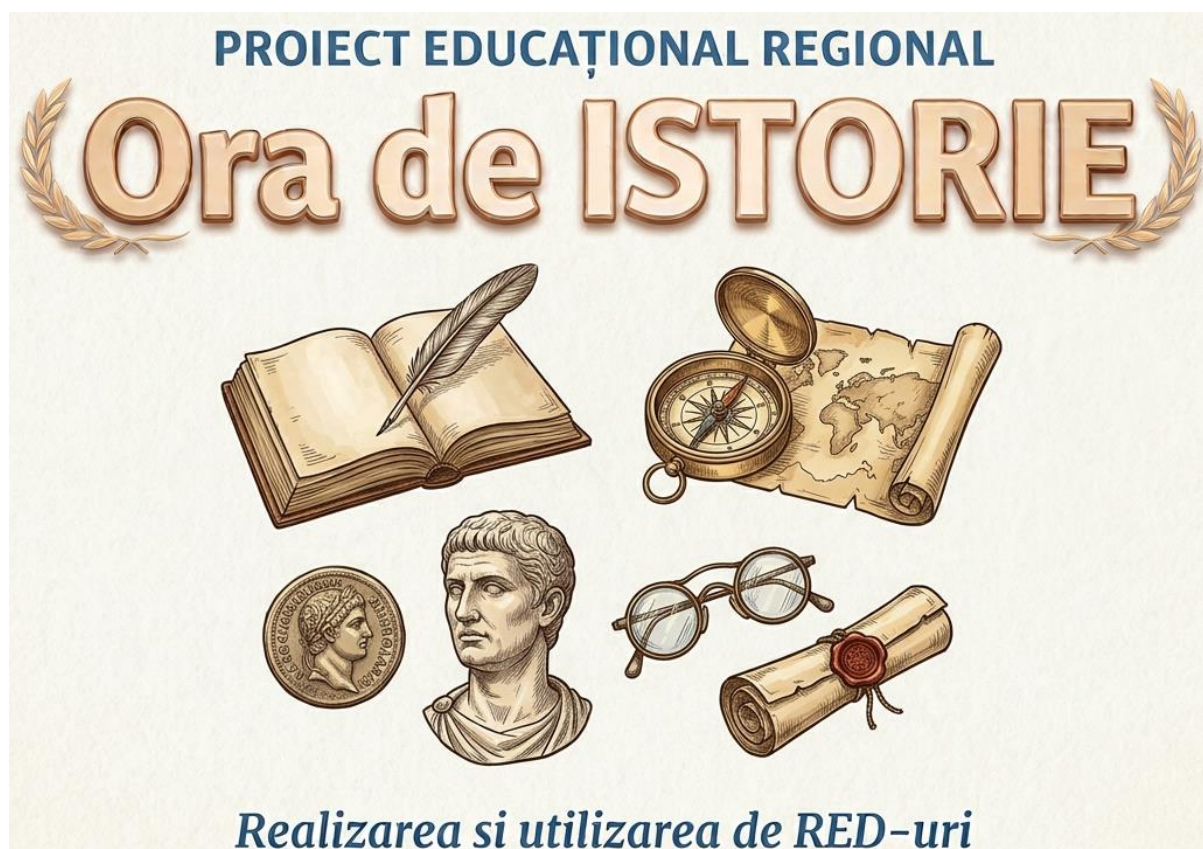
Editura Casei Corpului Didactic Bacău

2026

ISBN: 978-606-619-438-9

Coordonator: Mariana Ifrim

Tehnoredactare computerizată: Tereza-Mihaela Imbir

Responsabilitatea afirmațiilor conținute în materialele publicate revine în totalitate autorilor.

Imagini realizate cu ajutorul aplicației Google Gemini

Editura Casei Corpului Didactic Bacău

2026

ISBN: 978-606-619-438-9

CUPRINS

Zorii erei digitale: cum a cucerit internetul România în anii '90	4
Integrarea Resurselor Educaționale Deschise (RED) în activitatea didactică	10
Bucovina - particularitățile peisajului	13
Individualitatea culturală a orașului Bacău	15
Repere de istorie locală: Victor Tufan și Emil Drăgan-două conștiințe ale Ungheniului Mureșean	18
Orașul unde nimeni nu vorbea aceeași limbă.....	21
Ștefan Georgescu sergent în „Cronica Murfatlarului” și memoria dobrogeană	25
Orașul dintre ape (Eforie Sud)	29
Valorificarea istoriei locale prin proiecte transdisciplinare	34
O abordare interactivă a evaluării lecției de istorie cu subiectul „Vlad Țepeș”	36
Utilizarea inteligențelor multiple prin metoda jocului de rol.....	38
EdTech: transformarea pedagogiei în secolul XXI.....	43
„Dacii și romanii în Dobrogea” – o călătorie în trecut pentru micii exploratori	46
Utilizarea inteligenței artificiale în cadrul orelor de istorie la gimnaziu	50
Importanța utilizării platformelor de învățare în predarea istoriei la gimnaziu	53

Zorii erei digitale: cum a cucerit internetul România în anii '90

Profesor doctor Antoniu-Ioan BERAR

Inspectoratul Școlar Județean Mureș, localitatea Târgu Mureș, județul Mureș

Profesor doctor Marcela BERAR

Școala Gimnazială nr.1 Luduș, localitatea Luduș, județul Mureș

Rezumat. Începutul anilor '90 a reprezentat pentru România nu doar o tranziție politică și socială, ci și startul unei revoluții tehnologice silențioase care avea să schimbe definitiv modul în care comunicăm, muncim și ne informăm. Într-o perioadă în care computerul era încă un obiect exotic, iar infrastructura de comunicații era precară, primele idei despre „rețeaua de rețele” începeau să prindă contur în centrele universitare din Iași și București. Acest articol explorează pionieratul Internetului în România, documentând momentele critice ale anilor 1991-1996: de la vizionarele propuneri de cursuri prin satelit și primele conexiuni academice cu Viena sau Darmstadt, până la apariția primelor comunități virtuale și a serviciilor comerciale. Este povestea unei recuperări accelerate a decalajelor, marcată de entuziasmul cercetătorilor, dar și de temerile inerente legate de securitate și control într-un spațiu digital fără granițe.

Cuvinte cheie: internet, România, calculatoare, tranziție, informatică

Cronologia pionieratului (1991-1992): Vizita profesorului Frucht și conexiunea ICI-Viena.

Internetul a apărut în România în 1992, conectând ICI - Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică din București cu Universitatea din Viena. Ulterior, s-a înregistrat domeniul „.ro”, legând România de rețelele europene și americane. Accesul public s-a dezvoltat inițial prin „internet cafe-uri”, evoluând ulterior spre o infrastructură fixă de mare viteză.¹

Momente cheie:

- 1992: Primele conexiuni de internet în scop academic și de cercetare.
- înregistrarea domeniului .ro: Pas esențial pentru prezența online națională.
- anii '90: Apariția furnizorilor comerciali și a internet cafe-urilor, esențiale pentru public.
- 1996: Cable Vision of Romania a instalat primele tronsoane de fibră optică

1991 - Primele discuții despre Internet

La începutul anilor '90, într-un context marcat de schimbări politice rapide și de deschiderea României către Occident, vizita unui profesor american la Iași aducea în prim-plan atât teme geopolitice sensibile, cât și primele idei despre conectarea țării la rețele globale de informație. Dr. Richard Frucht, profesor de istorie la Northwest Missouri State University, a participat la o conferință de presă organizată la Prefectura din Iași, unde a discutat despre perspectivele colaborării academice dintre România și Statele Unite. Una dintre propunerile sale viza implementarea unui sistem educațional inovator pentru acea perioadă: cursuri universitare susținute simultan pentru studenți din Missouri și Iași, prin transmisie prin satelit, cu posibilitatea interacțiunii directe. În același timp, Frucht a sugerat ca instituțiile din Iași să fie conectate la rețeaua Internet - o idee vizionară pentru România anului 1991, când accesul la astfel de tehnologii era aproape inexistent. O astfel de conectare ar fi oferit acces direct la informații și ar fi facilitat integrarea academică internațională.

1992 - Primele demersuri pentru conectarea României la Internet prin mediul academic

La începutul anilor '90, Institutul Politehnic din București făcea pași importanți către conectarea României la rețelele internaționale de comunicații. Instituția lucra la instalarea unei rețele

¹ D.R. „30 de ani de Internet în România. Țara noastră rămâne în primele 10 state din lume la viteza de navigare grație rețelilor fixe”. Sursa: https://www.digi24.ro/stiri/30-de-ani-de-internet-in-romania-tara-noastra-ramane-in-primele-10-state-din-lume-la-viteza-de-navigare-gratie-retelelor-fixe-2352021?_grsc=cookieIsUndef0&_grts=59168667&_grua=91e1a2a41c0741f7f47615ab9de2fb8a&_grrn=1, accesat la 25.03.2026.

locale de date, menită să permită utilizatorilor acces la servicii moderne precum poșta electronică, transferul de fișiere și utilizarea resurselor de calcul de la distanță. Rețeaua era construită pe infrastructură avansată pentru acea perioadă - fibră optică și cabluri Ethernet - și reprezenta un proiect realizat în colaborare cu Universitatea din Darmstadt (Germania). Finanțarea venea din partea Ministerului german al Științei și a rețelei academice germane DFN. Elementul esențial al proiectului era nodul central de comunicație, conceput pentru a conecta Bucureștiul la rețele academice internaționale majore, inclusiv Internet. Prin intermediul acestuia, utilizatorii români urmau să aibă acces la baze de date și resurse globale, iar conexiunea putea fi extinsă și către alte universități și instituții non-profit din țară.

În paralel, erau deja în desfășurare planuri pentru crearea unei rețele academice naționale, cu speranța unei finanțări europene. Aceste inițiative marcau începutul conectării României la infrastructura globală a Internetului, într-o perioadă în care accesul la astfel de tehnologii era încă extrem de limitat.²

1994: Iașiul face primii pași spre conectarea la Internet

În primăvara anului 1994, Iașiul se pregătea să intre în era comunicațiilor digitale, printr-un proiect ambițios de conectare la rețeaua internațională Internet. Inițiativa, susținută de parteneri americani și autoritățile locale, marca unul dintre primele demersuri concrete de acest tip din România. Potrivit informațiilor prezentate atunci de prefectul Dan Gâlea, proiectul viza implementarea unui sistem de „poșta electronică” (e-mail), considerat la acea vreme principalul serviciu oferit de Internet. În acest scop, specialiști ai companiei IBM urmau să ajungă la Iași pentru a analiza infrastructura și pentru a stabili amplasarea terminalelor necesare.

Investiția inițială era estimată la aproximativ 200.000 de dolari, cu perspective de extindere până la 500.000 de dolari, semn al importanței strategice acordate proiectului. În prima etapă, rețeaua urma să deservească mediul academic ieșean, urmând ca ulterior să fie extinsă și către comunitatea de afaceri. Proiectul era realizat în colaborare cu ROMTELECOM și cu o companie americană implicată în dezvoltarea infrastructurii Internet. Autoritățile locale vedeau această conectare ca un pas esențial pentru dezvoltarea economică și științifică a orașului. Acest moment ilustrează începuturile conectării României la Internet și rolul important jucat de centrele universitare în adoptarea noilor tehnologii. Iașiul se alinia astfel, treptat, la transformările digitale care aveau să redefinească comunicarea și economia la nivel global.³

Ce este, de fapt, Internetul? O explicație din primii ani ai rețelei

În anii '90, chiar și definiția Internetului era considerată „ambiguă”, pentru că descria un fenomen aflat în plină evoluție. În esență, Internetul era văzut ca o rețea mondială de calculatoare, cea mai mare și cea mai cunoscută, dar diferită de alte rețele prin câteva caracteristici esențiale. Internetul s-a format inițial prin interconectarea rețelelor din mediul științific - universități și institute de cercetare. Spre deosebire de rețelele comerciale, el funcționa în mare parte pe bază de finanțare publică și nu era orientat spre profit. Un element definitoriu era modul de identificare a calculatoarelor din rețea. Fiecare avea un număr unic (adresă IP) și un nume unic (adresă simbolică).

De exemplu, un server universitar putea fi accesat atât printr-un număr (IP), cât și printr-un nume ușor de reținut, iar utilizatorii aveau adrese de e-mail asociate acestor sisteme. Pe măsură ce rețelele comerciale (precum EUnet, Sprint sau CompuServe) au început să se conecteze la Internet, diferențele dintre ele au devenit tot mai greu de observat pentru utilizatori. Astfel, expresia „a fi conectat la Internet” a ajuns să însemne, practic, posibilitatea de a comunica cu orice alt calculator conectat, indiferent de rețeaua intermediară.

Internetul a devenit, prin extensie, un sistem global care unește multiple rețele într-un mod transparent. Pentru utilizator, nu conta structura tehnică - experiența era similară cu folosirea telefonului: formezi o adresă și comunici. Pentru a fi „în rețea”, era suficient ca un calculator conectat

² Gabriel Corcodel, „România va fi conectată la rețeaua informatică internațională” în *Evenimentul Zilei* nr. 93/8.10.1992, p.5.

³ Ovidiu Lungu, „Iașiul va fi conectat la poșta electronică” în *Monitorul de Iași*, 4.05.1994, p. 2.

să stocheze datele utilizatorului - e-mailuri, fișiere etc. Restul proceselor, invizibile pentru utilizator, erau extrem de complexe, descrise metaforic ca o „babilonie” tehnologică - nu haotică, ci diversă. Internetul era deja, încă din acei ani, mai mult decât o simplă rețea - era o infrastructură globală, descentralizată, în continuă expansiune, care începea să redefinească modul în care oamenii comunică și accesează informația.⁴

România și EUnet: începuturile integrării în rețeaua globală și apariția „biroului virtual”

În anii '90, conectarea României la infrastructura europeană de comunicații EUnet, cu centrul la Amsterdam, reprezenta un pas esențial spre integrarea în economia informațională globală. Accesul la aceste rețele nu însemna doar comunicare mai rapidă, ci și o schimbare profundă în modul de lucru și organizare al instituțiilor și companiilor.

Pentru o economie aflată în tranziție, accesul rapid la informație devenea un avantaj strategic. Internetul și rețelele asociate ofereau posibilitatea de a comunica eficient atât în interiorul organizațiilor, cât și la nivel internațional - depășind barierele birocratice și rigiditatea sistemelor tradiționale. În acest context, tehnologia începea să corecteze probleme structurale vechi, precum: comunicarea deficitară între departamente; ierarhiile rigide; centralizarea excesivă. Una dintre cele mai importante idei aduse de noile tehnologii era conceptul de „birou virtual”. Cu ajutorul computerelor personale și al modem-urilor, angajații puteau lucra de acasă, având acces la baze de date și la rețeaua companiei.

Acest model promitea confort sporit pentru angajați, creșterea productivității, reducerea costurilor pentru companii. Exemplele din Occident confirmau deja tendința: mii de angajați lucrau de la distanță, iar videoconferințele începeau să înlocuiască deplasările costisitoare.

Estimările de la mijlocul anilor '90 indicau o transformare accelerată: o parte semnificativă a computerelor personale urma să fie utilizată de acasă, iar munca nu mai era legată strict de un spațiu fizic.

Această schimbare redefinea însăși ideea de loc de muncă: biroul tradițional își pierdea rolul central; angajații puteau colabora de la distanță, în timp real; devenea posibil lucrul pentru mai mulți angajatori simultan. În ciuda avantajelor, tranziția nu era lipsită de dificultăți: costurile ridicate ale infrastructurii; nivelul redus de alfabetizare digitală; rezistența la schimbare. Experții estimau investiții uriașe pentru implementarea completă a acestor tehnologii, mai ales în economiile dezvoltate. Chiar și în aceste condiții, direcția era clară: societatea se îndrepta spre informatizare. Integrarea în rețele precum EUnet și adoptarea Internetului nu mai erau opțiuni, ci necesități pentru dezvoltare economică și competitivitate. Privit astăzi, acest moment surprinde începutul unei transformări majore: trecerea de la economia industrială la cea digitală, în care informația devine principala resursă.⁵

Odată cu expansiunea rapidă au apărut și primele îngrijorări serioase. Vulnerabilitățile sistemului deveneau tot mai evidente: acces neautorizat la rețele corporative și guvernamentale; atacuri informatice realizate chiar și de adolescenți; apariția hackerilor celebri, precum Kevin Mitnick. Experții avertizau că securitatea totală este practic imposibilă într-un sistem atât de deschis. Internetul devenea astfel un spațiu al libertății, dar și al riscului. În același timp, guvernele începeau să caute soluții de control, precum controversatul proiect „Clipper” din SUA, care prevedea accesul autorităților la comunicații criptate — o dezbatere care continuă și astăzi sub alte forme.

Privit din perspectiva prezentului, Internetul anilor '90 era un amestec de entuziasm, inovație și incertitudine. Promitea acces nelimitat la informație și comunicare globală, dar ridica întrebări fundamentale despre securitate, control și viitorul societății digitale. Multe dintre dilemele de atunci - libertate vs. control, acces vs. securitate - rămân relevante și astăzi, într-o lume în care Internetul a devenit infrastructură esențială.

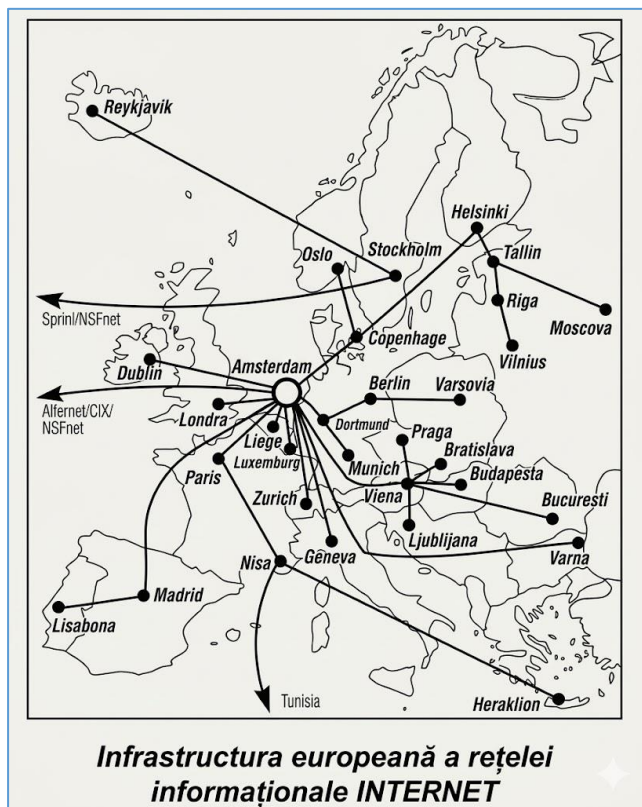
La mijlocul anilor '90, Internetul începea să se transforme dintr-o rețea tehnică, cunoscută mai ales în mediul academic și militar, într-un fenomen global cu impact asupra vieții de zi cu zi. Datele

⁴ *** „Ce este Internetul” în *PC Report*, 1994, p.18.

⁵ *** „Societatea Informatizată înseamnă progres” în *Monitorul de Iași*, 19.11.1994, p.8.

din acea perioadă arată o creștere spectaculoasă: în 1994, rețeaua conecta aproximativ 2,5 milioane de computere și deservea cel puțin 25 de milioane de utilizatori la nivel mondial, dublându-și dimensiunea în fiecare an. Accesul devenea din ce în ce mai simplu: oricine avea un computer, o linie telefonică și un modem putea trimite e-mailuri oriunde în lume sau accesa informații despre aproape orice subiect. Popularitatea tehnologiei era în plină expansiune — în Marea Britanie, modemul devenise unul dintre cele mai căutate produse de Crăciun, semn al interesului tot mai mare pentru conectivitate.

Internetul era văzut ca un instrument revoluționar pentru comunicare și acces la informație. Printre principalele utilizări: E-mailul, care permitea transmiterea mesajelor în câteva secunde, chiar și între continente; transferul de fișiere, facilitând schimbul rapid de date; Telnet, prin care utilizatorii puteau accesa de la distanță alte computere. De asemenea, Internetul începea să schimbe modul în care oamenii consumau informația. Publicații importante precum The New York Times, Time sau The Washington Post experimentau deja distribuția online, anticipând apariția presei digitale. Rețeaua era folosită în domenii variate: de la cercetare științifică și educație, până la comunicare personală sau chiar agricultură. NASA transmitea imagini din spațiu, iar comunități diverse discutau subiecte variind de la medicină la religie. Internetul nu era doar o tehnologie, ci și un fenomen social. Cafenele „online” începeau să apară în SUA și Europa, oferind acces public la rețea și transformând conectivitatea într-o experiență urbană. Cyberia Café din Londra devenise deja un simbol al acestei noi culturi. În paralel, software-ul evolua rapid. Lansarea Windows 95 marca un moment important, făcând utilizarea computerelor mai intuitivă și accesibilă publicului larg, contribuind indirect la extinderea Internetului.⁶

1994: Iașiul, aproape de prima mare conectare la Internet din România

În vara anului 1994, Iașiul era în centrul unui proiect ambițios care ar fi putut transforma orașul într-un pionier al comunicațiilor digitale din România. Autoritățile locale și parteneri internaționali discutau implementarea unui sistem avansat de comunicații prin calculator - Internetul - considerat la acea vreme cea mai rapidă formă de transmitere a informației din lume. Inițiativa era susținută de un grup de oameni de afaceri din Austin, Texas, iar scopul era ca Iașiul să devină primul oraș din țară cu acces complet la această rețea globală. Proiectul venea într-un moment în care România era încă izolată din punct de vedere tehnologic, iar accesul la comunicații moderne era limitat. Autoritățile vedeau această conectare ca pe o oportunitate strategică. În contextul creării Zonei Economice Libere Iași - Cristești, accesul la Internet era considerat un factor-cheie pentru atragerea investitorilor străini și pentru stimularea dezvoltării economice. Discuțiile purtate la nivel local au implicat instituții importante - Romtelecom, mediul de cercetare, Camera de Comerț și Academia Română - semn că proiectul avea o miză națională. Interesul ridicat al participanților reflecta nevoia urgentă de conectare la fluxurile internaționale de informație. La acea vreme, Internetul era descris drept o infrastructură globală prezentă în peste 130 de țări și utilizată de zeci de milioane de oameni. Ritmul de creștere era spectaculos, cu un volum de informații care se extindea constant. Privit din

⁶Flavius Boncea, Tot ce vreți sau nu vreți să știți despre net în Realitatea bănețeană 17.08.1995, p.12.

prezent, acest proiect ilustrează ambiția României de a recupera decalajul tehnologic față de Occident. Iașiul era văzut ca un potențial hub regional, capabil să lege mediul academic, cercetarea și afacerile de rețelele globale. Deși multe dintre promisiunile acelor ani au fost implementate treptat, nu imediat, astfel de inițiative au marcat începutul integrării digitale a României - un proces care avea să accelereze puternic în deceniul următor.⁷

Primele comunități online românești: cum arăta „social media” înainte de social media

Cu mult înainte de Facebook sau forumuri moderne, românii conectați la Internet descopereau deja puterea comunităților online. Un exemplu relevant din anii '90 este grupul de e-mail „ROMANIANS”, o listă de discuții care funcționa ca un veritabil spațiu virtual de întâlnire pentru români din întreaga lume. Această „căsuță poștală colectivă” reunea utilizatori pasionați de tehnologie, aflați atât în țară, cât și în diaspora. Prin intermediul e-mailului, aceștia schimbau zilnic informații, opinii și știri despre România, într-o perioadă în care accesul la informație era încă limitat. Un episod ilustrativ arată viteza cu care circula informația chiar și atunci: la doar 11 minute după ce materiale de la „România liberă” și agenția ARPress au fost distribuite prin e-mail, acestea au fost repostate în grupul „romanians”. Reacțiile nu au întârziat — utilizatorii și-au exprimat entuziasmul față de posibilitatea de a citi presa românească online, cu ore bune înainte ca ziarele să apară fizic la chioșcuri. Discuțiile din grup acopereau o gamă largă de subiecte: de la tehnologie și mass-media, până la politică și economie. Membrii comentau situația din România, comparau evoluțiile cu cele din alte țări și propuneau chiar inițiative, precum crearea unui club de dezbateri politice în mediul online. În același timp, rețeaua funcționa și ca un canal informal de știri. Informații importante - inclusiv anunțuri politice sau materiale din presa internațională - erau distribuite rapid între membri, uneori în timp real pentru acea epocă. Participanții proveneau din medii diverse: universități din SUA (precum Stanford), centre de cercetare din Canada sau Belgia, dar și companii din România. Această diversitate transforma grupul într-un punct de legătură între diaspora și cei din țară.

„ROMANIANS” poate fi considerat un precursor al comunităților online moderne: un spațiu de discuție liberă, rapid și global, unde informația circula fără granițe, iar românii începeau să experimenteze, pentru prima dată, ce înseamnă cu adevărat comunicarea digitală în timp aproape real.⁸

Statistica realității: Poziția României în raport cu Europa de Est în anul 1995

La începutul anilor '90, România făcea primii pași în era comunicațiilor digitale, iar accesul la Internet era încă extrem de limitat. O conferință dedicată rețelilor internaționale de comunicații, organizată la Casa Tineretului din Timișoara, reflecta clar acest stadiu incipient al informatizării. Evenimentul, însoțit de expoziția „Hard, Soft & Communication”, a reunit companii și specialiști din domeniu, oferind publicului o introducere în noile tehnologii de comunicație. Printre subiectele abordate s-au numărat rețelele de tip BBS (Bulletin Board System), foarte populare înainte de răspândirea Internetului, precum și demonstrații live ale unor servicii internaționale, inclusiv CompuServe.

Diferențele față de alte țări erau însă uriașe. Dacă în Germania existau deja peste 800.000 de calculatoare conectate la Internet, iar în Polonia peste 15.000, în România doar aproximativ **1.000 de calculatoare** aveau acces la rețea. Acest decalaj sublinia nivelul redus de digitalizare al țării la acel moment. Organizatorii au insistat asupra importanței acestor tehnologii pentru dezvoltarea unei societăți moderne. Rețelele de comunicații internaționale erau văzute ca un instrument esențial pentru schimbul rapid de informații în toate domeniile - de la economie și educație, până la cercetare și administrație. Programul conferinței a inclus prezentări ale unor actori relevanți din industrie, precum LOGICNet, RTNS, EUnet, ICI sau Microsoft, dar și demonstrații tehnologice - inclusiv materiale video de la evenimente internaționale precum CEBIT și prezentări ale noului sistem de operare Windows 95.

⁷ Ioan Olaru, „La Iași va fi instalat cel mai rapid sistem de comunicație din lume”, în *Monitorul de Iași*, 4.06.1994, p.2.

⁸ U. Vălușanu, „Surprize în posta electronică ROMANIANS” în *România Liberă*, 16.01.1994, p.16.

Astfel de inițiative au jucat un rol important în popularizarea Internetului în România și în reducerea treptată a decalajului față de alte țări europene. La acel moment însă, conectarea la rețeaua globală rămânea un privilegiu rar.⁹

Costurile accesării Internetului în România, în primii ani

În primii ani ai dezvoltării Internetului în România, accesul la această rețea globală era privit atât ca o inovație tehnologică, cât și ca o oportunitate majoră pentru mediul de afaceri. După o perioadă promoțională, Camera de Comerț și Industrie a României (CCIR) a lansat oficial, într-o zi de joi, un sistem informațional și de publicitate bazat pe Internet, integrat într-o rețea internațională care, la acel moment, număra deja peste 60 de milioane de utilizatori la nivel global.

Costurile asociate utilizării serviciilor Internet reflectau caracterul încă exclusivist al tehnologiei. Tarifele variaua de la aproximativ 20 USD pentru promovarea oportunităților de afaceri, până la 50 USD pentru instalarea accesului și abonamentul lunar, care includea și servicii de publicitate pentru companii pe o perioadă de o lună. Pentru firmele interesate de o prezență mai consistentă, existau pachete de până la 1.000 USD, ce asigurau publicitate timp de un an, desfășurată pe cinci pagini și însoțită de 8–10 imagini.

Pentru a sprijini adoptarea noii tehnologii, CCIR organiza periodic seminarii dedicate agenților economici, menite să faciliteze familiarizarea cu utilizarea Internetului. Acestea aveau loc săptămânal la Centrul de Informații de Afaceri din București și se desfășurau pe parcursul a două zile, cu un program de 6–8 ore, taxa de participare fiind de aproximativ 100.000 lei. În scurt timp, estimat la circa două săptămâni de la lansare, urmau să fie disponibile și abonamentele propriu-zise la Internet, oferind celor interesați posibilitatea de a beneficia de reduceri la serviciile de publicitate și promovare, marcând astfel un pas important în integrarea economiei românești în era digitală.¹⁰

România, la coada clasamentului Internetului în Europa de Est la mijlocul anilor '90

La finalul anului 1996, România se afla pe ultimul loc în Europa de Est în ceea ce privește numărul de calculatoare conectate la Internet, potrivit datelor centralizate de Network Wizards și RIPE, organizația responsabilă de monitorizarea rețelelor Internet în Europa.

Statistica evidențiază decalajul major dintre regiuni: aproximativ 64% dintre host-urile Internet erau localizate în Statele Unite, 17% în Europa de Vest și doar 1% în Europa de Est. În acest context, România avea o prezență extrem de redusă.

Concret, în noiembrie 1996, România înregistra aproximativ **5.261 de host-uri**, mult sub nivelul altor țări din regiune. Spre comparație, Polonia depășea 49.000 de host-uri, Cehia și Rusia se apropiau de 40.000, iar Ungaria trecea de 30.000. Chiar și Bulgaria, cu o populație mai mică, depășea România, cu peste 3.000 de host-uri.

Evoluția internă arăta totuși semne de progres. Datele furnizate de Ministerul Cercetării și Tehnologiei, prin Rețeaua Națională de Calculatoare (RNC), indică o creștere accelerată: de la doar 20 de calculatoare conectate în 1993, la 419 în 1994, 1.336 în 1995 și 4.767 în 1996.

Aceeași tendință este confirmată și de alte surse din industrie, precum operatorul Kappa, care arăta că, între 1994 și 1996, numărul calculatoarelor conectate la Internet în România a crescut de peste zece ori.

Chiar și în aceste condiții, diferențele față de restul Europei de Est rămăneau semnificative. La mijlocul anilor '90, infrastructura digitală din România era încă în fază incipientă, iar accesul la Internet rămânea limitat, în special în comparație cu statele vecine. Ritmul rapid de creștere din acei ani avea să pună bazele dezvoltării accelerate a Internetului în România în deceniul următor.¹¹

Concluzii: Fundația unei Revoluții Digitale

Analizând parcursul Internetului în România primei jumătăți a deceniului nouăzeci, devine evident că această tehnologie nu a fost doar un simplu instrument tehnic, ci un catalizator al

⁹ Viorel Dogaru, „În Romania, doar vreo mie de calculatoare sunt legate la rețeaua internațională de comunicații” în *România Liberă*, 30.08.1995, p.7.

¹⁰ ***, „Cât costă un abonament la Internet?” în *Tineretul Liber*, 26.07.1996, p.5

¹¹ Dina Rădulescu, „Cu 5.200 de calculatoare conectate la INTERNET, Romania ocupă ultimul loc în Europa de Est”, în *România Liberă*, 14.05.1997, p.9.

modernizării. Deși în 1996 România se afla încă la coada clasamentului est-european ca număr de calculatoare conectate, rata de creștere exponențială - de la doar 20 de host-uri în 1993 la mii de conexiuni câțiva ani mai târziu - a anunțat forța cu care digitalizarea avea să cuprindă țara.

Moștenirea acelor ani de pionierat este vizibilă astăzi prin: transformarea infrastructurii - trecerea de la modem-uri zgomotoase și linii telefonice instabile la primele tronsoane de fibră optică a pus bazele pentru ceea ce astăzi este una dintre cele mai rapide rețele de internet din lume. Schimbarea paradigmei sociale - comunitățile timpurii precum grupul „ROMANIANS” au prefigurat era social media, demonstrând setea românilor de interconectare și acces liber la informație. Adaptarea Instituțională - de la biblioteci la Camere de Comerț și servicii de informații, societatea românească a trebuit să învețe „din mers” echilibrul fragil între libertatea cibernetică și securitatea datelor.

În final, „fotografia de epocă” a Internetului anilor '90 ne arată o țară care, în ciuda limitărilor materiale, a ales să privească spre viitor, transformând un privilegiu academic într-o utilitate publică indispensabilă.

Bibliografie

1. Boncea, Flavius. „Tot ce vreți sau nu vreți să știți despre net”. În *Realitatea bănețeană*, 17.08.1995.
2. Corcodel, Gabriel. „România va fi conectată la rețeaua informatică internațională”. În *Evenimentul Zilei*, nr. 93, 08.10.1992
3. Dogaru, Viorel. „În România, doar vreo mie de calculatoare sunt legate la rețeaua internațională de comunicații”. În *România Liberă*, 30.08.1995.
4. Lungu, Ovidiu. „Iașiul va fi conectat la poșta electronică”. În *Monitorul de Iași*, 04.05.1994.
5. Olaru, Ioan. „La Iași va fi instalat cel mai rapid sistem de comunicație din lume”. În *Monitorul de Iași*, 04.06.1994
6. Rădulescu, Dina. „Cu 5.200 de calculatoare conectate la INTERNET, România ocupă ultimul loc în Europa de Est”. În *România Liberă*, 14.05.1997.
7. Vălușanu, U. „Surprize în poșta electronică ROMANIANS”. În *România Liberă*, 16.01.1994.
8. ***. „Ce este Internetul”. În *PC Report*, 1994.
9. ***. „Societatea informatizată înseamnă progres”. În *Monitorul de Iași*, 19.11.1994.
10. ***. „Cât costă un abonament la Internet?”. În *Tineretul Liber*, 26.07.1996.
11. D.R. „30 de ani de Internet în România. Țara noastră rămâne în primele 10 state din lume la viteza de navigare grație rețelelor fixe”. *Digi24*, disponibil la: <https://www.digi24.ro/stiri/...>

Integrarea Resurselor Educaționale Deschise (RED) în activitatea didactică Istoria între tradițional și modern

Profesor metodist Mariana IFRIM

Casa Corpului Didactic „Grigore Tabacaru” Bacău, județul Bacău

Școala Gimnazială „Spiru Haret” Bacău, județul Bacău

Educația secolului XXI se află sub semnul transformării digitale, iar predarea istoriei nu face excepție de la această tendință. Trecerea de la manualul clasic, de multe ori perceput de elevi ca o înșiruire aridă de date și fapte, către un demers didactic interactiv este sprijinită masiv de **Resursele Educaționale Deschise (RED)**.

Conform UNESCO, RED-urile reprezintă orice tip de materiale educaționale (cursuri, planuri de lecție, manuale, videoclipuri, aplicații) aflate în domeniul public sau licențiate deschis, care permit accesul, adaptarea și redistribuirea gratuită. În contextul disciplinei Istorie, integrarea acestor resurse nu mai este doar o opțiune modernă, ci o necesitate pedagogică pentru conectarea trecutului cu universul vizual și tehnologic al elevului de astăzi.

De ce să integrăm RED-urile în lecțiile de Istorie?

Istoria este o disciplină bazată pe imagine, text critic și context spațio-temporal. RED-urile răspund unor provocări majore ale predării tradiționale:

- **Depășirea limitelor textului tipărit:** Manualele școlare au un spațiu limitat și imagini adesea statice. RED-urile oferă acces la hărți istorice interactive, reconstituiri 3D și documente de arhivă scanate la rezoluție înaltă.
- **Adaptarea la nativii digitali:** Elevii actuali procesează informația diferit, având o cultură vizuală extrem de dezvoltată. Un flux de predare care include resurse multimedia le captează atenția mult mai rapid decât o prelegere liniară.
- **Flexibilitate și actualitate:** Informația istorică sau tehnicile de interpretare se pot schimba (de pildă, noi descoperiri arheologice). **RED-urile pot fi actualizate instantaneu de către comunitatea de profesori**, spre deosebire de un manual tipărit o dată la câțiva ani.

Cum integrăm RED-urile în activitatea didactică?

Integrarea RED-urilor nu trebuie să fie un scop în sine, ci să *servească unui obiectiv de învățare clar din programă (competențe specifice)*. Ea se poate realiza în toate etapele unei lecții sau în diferite modele de proiectare:

În funcție de momentul lecției:

1. **Evocarea (Captarea atenției):** Utilizarea unui clip video scurt (ex. de pe platforme ca *Europeana* sau canale educaționale de istorie cu licență deschisă) care prezintă o secvență dintr-o bătălie sau un discurs celebru (ex. Discursul Regelui Mihai din 23 august 1944).
2. **Realizarea sensului (Predarea propriu-zisă):** Elevii explorează o hartă istorică interactivă (ex. *Centrul de Studii Istorice* sau *Geacron*) pentru a înțelege dinamica granițelor în timpul Primului Război Mondial.
3. **Reflecția (Fixarea cunoștințelor):** Utilizarea unor jocuri didactice create ca RED pe platforme precum *Wordwall* sau *LearningApps* (ex. axe cronologice unde elevii trebuie să plaseze corect evenimentele sau teste de tip escape-room digital).

Modele pedagogice moderne/metode moderne de învățare:

- **Clasa inversată:** Profesorul trimite ca temă un RED (un podcast istoric sau un tur virtual al unui muzeu, de exemplu Muzeul Național de Istorie a României). În clasă, timpul este dedicat dezbaterii, analizării surselor istorice și lucrului în echipă.
- **Învățarea bazată de proiect:** Elevii primesc sarcina de a crea ei înșiși un RED (un ghid digital al monumentelor istorice din localitate folosind aplicații deschise) pe care să-l partajeze ulterior cu restul școlii.

Care sunt beneficiile integrării RED-urilor?

Impactul utilizării resurselor deschise se reflectă direct asupra celor doi actori principali ai actului educațional:

Beneficii pentru elevi:

- **Dezvoltarea gândirii critice:** Istoria nu înseamnă memorare, ci interpretare. Accesul la RED-uri care conțin surse istorice multiple și contradictorii (ex. articole de presă din epoci diferite) îi învață pe elevi să identifice propaganda, fake news-ul și să compare perspectivele.
- **Creșterea motivației și a angajamentului:** Un elev care „colindă” virtual prin interiorul Piramidei lui Keops sau analizează Columna lui Traian printr-o animație 3D va asimila concepte istorice cu o plăcere mult mai mare.
- **Diferențierea învățării:** RED-urile permit elevilor cu ritmuri diferite de învățare să revadă materialul (video/audio) de câte ori au nevoie, facilitând incluziunea școlară.

Beneficii pentru profesori:

- **Eficiența timpului de proiectare:** Profesorul nu mai trebuie să creeze totul de la zero. Poate prelua o prezentare sau o fișă de lucru publicată de un coleg sub licență adaptând-o doar pentru specificul clasei sale.

- **Dezvoltarea profesională:** Colaborarea în comunități virtuale de baze de date RED (cum este platforma națională *Digitaliada* sau portaluri europene precum *eTwinning / School Education Gateway*) expune profesorul la metode moderne de predare și bune practici globale.

De ce este important să îmbinăm metodele clasice cu cele moderne?

Îmbinarea celor două abordări creează un sistem de învățare complet, deoarece ele nu se exclud, ci se completează reciproc:

- **Metodele clasice construiesc structura, cele moderne aduc dinamismul.** Metodele clasice (prelegerea centrată pe argumente, lucrul cu textul manualului, analiza critică a izvoarelor scrise pe hârtie) dezvoltă atenția profundă, capacitatea de sinteză și rigoarea academică. Metodele moderne (tururile virtuale, aplicațiile interactive, modelarea 3D) vin să vizualizeze această structură, făcând-o memorabilă și atractivă.
- **Dezvoltarea competențelor complementare.** Citirea unui text istoric lung și argumentarea lui în mod clasic dezvoltă alfabetizarea funcțională și răbdarea cognitivă. În schimb, crearea unui proiect digital despre acel text dezvoltă competențele digitale și lucrul în echipă. Un profesor bun, sau un elev bine pregătit, are nevoie de ambele.
- **Ancorarea în realitatea palpabilă.** Istoria se simte cel mai bine când atingi o replică a unei monede vechi sau când deschizi o carte veche de arhivă. Însă, când acele artefacte sunt la mii de kilometri distanță, tehnologia le aduce în clasă

De ce NU este indicat să abuzăm de tehnologie și metode moderne la ora de istorie?

Abuzul de ecrane și de activități pur digitale la ora de istorie poate genera capcane pedagogice majore:

- **Risc de superficialitate și „spectacularizare” a istoriei.** Tehnologia tinde să pună accent pe divertisment. Dacă o lecție devine doar un șir de clipuri video spectaculoase și jocuri rapide pe telefon (de tip Kahoot), elevul riscă să rămână doar cu imaginea vizuală, fără să înțeleagă legăturile de cauzalitate, contextul socio-economic sau profunzimea unui fenomen istoric. Istoria devine un film, nu o știință.
- **Scăderea capacității de concentrare.** Elevii de astăzi suferă deja de o scurtare a timpului de atenție din cauza rețelelor sociale. Dacă profesorul abuzează de aplicații digitale rapide, nu face decât să le alimenteze această dependență de stimuli vizuali rapizi. Elevii își pierd abilitatea de a citi un text istoric lung, de a analiza un document sau de a urmări un raționament complex de 15-20 de minute.
- **Rolul fundamental al profesorului ca mentor.** Istoria este o disciplină a dezbaterii, a moralei și a valorilor umane. Nicio aplicație sau inteligență artificială nu poate înlocui dialogul socratic dintre profesor și elev, momentul în care se dezbate de ce a fost posibil un fenomen precum Holocaustul sau ce înseamnă patriotismul iluminist.
- **Oboseala digitală și deconectarea umană.** Atunci când elevii privesc doar în ecrane (tablete/telefoane) pentru a rezolva sarcini istorice, interacțiunea umană directă, dezbaterea față în față și argumentarea verbală — esențiale pentru dezvoltarea spiritului civic — sunt diminuate.

Concluzii

Integrarea Resurselor Educaționale Deschise la ora de istorie transformă disciplina dintr-o „poveste despre trecut” într-o experiență vie, exploratorie și interactivă. RED-urile democratizează accesul la cultură și documente care în trecut erau accesibile doar cercetătorilor, aducând arhiva direct pe băncile școlii (sau pe ecranele tabletelor).

Totuși, succesul acestei integrări depinde esențial de rolul profesorului de istorie. Acesta trebuie să rămână un „filtru” critic, un ghid care selectează resursele validate științific și le inserează strategic în designul lecției, asigurându-se că tehnologia servește rigorii istorice și nu invers.

Tehnologia este un servitor excelent, dar un stăpân groaznic. La ora de Istorie, ea trebuie folosită doar atunci când **aduce o valoare adăugată clară** pe care „creta” și manualul nu o pot oferi (de exemplu, vizualizarea unui sit arheologic). În rest, analiza profundă a textului, dialogul și reflecția pe foaia de hârtie rămân pilonii de neclintit ai gândirii istorice.

Bibliografie:

1. UNESCO – Recomandarea privind Resursele Educaționale Deschise (OER), 2019;
2. Istrate, O., *Pedagogie digitală. Definiții, concepte și baze teoretice*. București: Editura Universitară, 2023;
3. Ministerul Educației Naționale, *Strategia privind digitalizarea educației din România (Strategia SMART-Edu)*, București, 2020.

Bucovina - particularitățile peisajului

Profesor Ana Maria DIVISEVICI

Colegiul Național „Mihai Eminescu” Suceava, județul Suceava

Unicitatea ținutului din nordul Moldovei este dată de ansamblul fizico-geografic atât de armonios compus, care relevă singularități geomorfologice ce nu au rămas neremarcate de-a lungul vremii în mentalul colectiv.

Regiunea *Țara de Sus* a Moldovei¹² a fost semnalată în textele cronicarilor români și străini, dar mai ales în remarcile simple ale călătorilor europeni ce veneau din vestul Europei. Au fost observate și mai apoi menționate în documentele vechi, fie marcate simbolic și vizual pe diferite suporturi cartografice, elementele fizice definitorii pentru morfologia bucovineană.

Repetitivitatea și succesiunea sincronismului morfologic sinclinal-anticlinal reprezintă trăsătura dominantă spațial, ce se cuantifică în valorile ridicate ale energiei de relief și care conferă un aspect dinamic peisajului.

Componentele acestui complex sistem morfologic își consolidează valoarea peisagistică și unicitatea prin toponimia locală specifică. Dinamismul reliefului muntos și deluros s-a evidențiat prin utilizarea unor cuvinte ce au dobândit în timp conotații simbolice cu sensuri derivate inițial din vocabularul popular local, având rol de a desemna formele ondulate ale reliefului regiunii. Termenul de *obcină* de origine slavă¹³ are cea mai ridicată frecvență în utilizare de la nordul spre sudul Bucovinei, folosit pentru a desemna culmi, vârfuri și înălțimi, atât în zona de podiș, cât și pentru cea de munte, fiind elementul particular cu rol definitoriu în geografia culturală bucovineană.

Obcina denotă geomorfologic și vizual culmile largi împădurite corespunzătoare cumpenelor de ape, dezvoltate longitudinal, de obicei pe direcția nord-vest spre sud-est, ce leagă piscurile la extremitățile lor și care sunt profilate de văile principale, dar și de cele secundare, care fragmentează aceste anticlinale prin eroziune regresivă paralelă sau radiară. Pe hărțile la scara mare întocmite în secolele al XVII-lea-al XIX-lea, *obcina* este conceptul morfologic identificat ca fiind utilizat cel mai des pentru provincia Bucovina.¹⁴ Din limbajul colocvial al bucovinenilor s-au creat termeni entopici ce indică particularitățile fizice și geografice locale care au fost marcate pe suporturile cartografice, ce cuprind detalieri ale reliefului. Prin regionalizare și tipizare, se pot identifica unități majore

¹² Dimitrie Cantemir (1716) menționează pentru prima dată în *Descriptio Moldaviae*, Țara de Sus ca fiind partea de nord a Moldovei în care includem și teritoriul Bucovinei.

¹³ *Obcină* sau *opcină*, termen slovac cu înțeles de ogor, fie hotar după DEX 1998, sau *tirlă* după Em. Grigorovița (*Dicționarul geografic al Bucovinei, 1908*) cu origini rutene având rădăcini în cuvintele *ovca* sau *uiuca* (însemnând *oaie*) pare să fi suferit un transfer de sens, devenind plai sau culme cu pășune. Un deal ce coboară între două văi – „eine zwischen zwei Thälern herabkommende Anhöhe” în Doc. Arh. Statului, *Acta granicialia*, III 195, Cernăuți, 1783. Vârfuri care despart obârșiile apelor curgătoare- în copiile Cronicilor Moldovene I, 391 după N. Costin, ale lui Axinte Uricarul, 1715

¹⁴ Denumirea de *Obcină*, *Opcină*, *Obczina* sau *Wibczina* a fost identificată de 20 ori în *Die Bukowina- Eine allgemeine Heimatkunde, veranlässlich des 50 jähr, glorreichen Regierungsjubiläumus S.k.u.k. apostol Maj. Unseres allergnädigsten Kaisers und obersten Kriegsherren durch die k.k. Gendarmerie des Landes Gendarmerie Commandos* No 13 VIII 344, p. Cernowity 1899, Edit. H Pardini în Komm și de 108 ori în *Toponimia bucovineană românească*.

morfologice precum Obcina Mare, Obcina Feredeului, Obcina Mestecăniș (Mesticănești), Obcina Lucina (Luczyna), alături de numeroase subunități minore precum obcinele Măcieșului, Valea Seacă, Voroneț, Flocenilor, Curmătura (Ciurmăturii) Boul, Cacica, Tomnatic, Ursului, iar prin transfer de sens lingvistic uneori vârfurile proeminente și chiar cătunele poartă numele de obcină: Obcinoara, La Obcină, Obcina-Slatina, Chiril (Căpățânii), Obcina-Costeliva, Obcina Tresoara, Obcină (în Dealul Maidanului, pe versanții înalți ai văii Prutului) regăsite pe întreaga suprafață a provinciei istorice. Frecvent întâlnite sunt și derivate ale acestui termen, mai ales varianta apelativului *opcina* utilizată cu frecvență mare până la sfârșitul secolului al-XIX-lea.¹⁵

Obcina nu era singurul termen utilizat pentru a desemna marile înălțimi, în spațiul multilingvistic al Bucovinei erau frecvente numeroase sinonime dintre care amintim *arșiță*, *bâtcă*¹⁶, *bucovină*, *coastă*, *măgură*, *movilă*, *muncel*, *paltin*, *târlă* mai frecvent întâlnite, dar și *albovăț* *bobeică*, *corn*, *grunj*, *prislop*, *runc*, *tarniță* (de origine tătară), *obrejă*, precum și *stara*, *dil*, *kiczera* *chiceră*, *riza* „termeni slavi stricați”¹⁷ pătrunși în vorbirea populară în perioada dependenței administrative de Galiția.

Pentru structurile geomorfologice opozite culmilor și anticlinalelor, pentru văi, torenți și alte ape curgătoare care au o densitate mare în suprafață, locuitorii Bucovinei au generat substantive comune precum: *barc*, *părău*, *argel*, *sirețel*, *gîrlă*, *putna*, *rastoacă*, *năboi*,¹⁸ *suhă*,¹⁹ *irugă*²⁰ (*iurugă*), iar de origine slavă *crivă*, *potok*, *zvarici*, *ustie*, iar pentru ape stătătoare *ghiol*, *bahnă*, *topliță*. Pentru șei și pasuri, bucovinenii de acum mai bine de 100 de ani, foloseau cuvinte precum *prelucă* și *ledeșă*.

În definirea peisajului bucovien se adaugă elementele de vegetație și faună. Potențialul biogeografic este remarcabil în Bucovina, așa cum observau în cercetările din perioada 1890 specialiștii austrieci de la care se păstrează primele date biogeografice.

Pădurea este emblematică în spațiul bucovinean. Peisajul din nordul Moldovei este subordonat valoric, cultural și istorică, dar și ca prezență în memoria colectivă, elementului vegetal al pădurii. Toponimul major Bucovina²¹ are un traseu lexical cu rădăcini în sfera silviculturii datorită originii lexicale în cuvântul slavon *buk* ce desemna pădurea de fagi. Pornind de la tradiția autohtonă populară de anexare a unor sufixe la numele localităților, s-a produs translatarea procesului în scrierea oficială administrativă, de cancelarie slavonizată introdusă prin scribii polonezi sau ruteni aduși din Lemberg (Lvov) în perioada sec al XV-lea la curtea Sucevei de către domnii moldoveni. Acești cronicari redactau în stil rutenesc documentele domnești și boierești, astfel debutând procesul de slavizare a toponimelor. Se introducea treptat în locul *făgetului* termenul de *bucovină* și derivatele sale²² răspândite pe întreaga suprafață a Moldovei, des întâlnit și alte provincii în Transilvania, Pocuția, Ungaria.

*Bucovina cea mare*²³ era pădurea din bazinul superior al Siretului, prima menționată ca și ecosistem distinctiv în peisajul geografic sub acest nume, dar nu și singura din nordul Moldovei. Peisajul rural munte- vale a fost construit prin mularea habitatelor pe structurile morfologice, prin subordonarea față de particularitățile mediului înconjurător, pădurea, râul și declivitatea, la care se asociază răspunsul antropic. Din asocierea lor a rezultat stilul idilic și insolit caracteristic bucovinean de interpretare a spațiului.

Bibliografie:

1. Dimitrie Cantemir, *Descriptio Moldaviae*, 1716

¹⁵ N. Grămadă- *Toponimia minoră a Bucovinei* vol I., p. 101.

¹⁶ Identificat în toponimia locală de 101 ori.

¹⁷ Em. Grigorovitză – *Dicționarul geografic al Bucovinei* -publicat de *Societatea Geografică Română*, Ed. Atelierele Grafice Socec et Co, Buc. 1908

¹⁸ curgere norioasă

¹⁹ râu secăt

²⁰ torent

²¹ N. Grămadă (1996)- *Toponimie minoră a Bucovinei* Vol I. Ed Anima Centrul de studii Bucovina Filiala Iași a Academiei Române

²² Bucovăț, Bucov, Bucovenca, Bucovinca, Bucovinești etc.

²³ Sub această formă menționată pentru întâia oară la 1392 în documentul cancelariei lui Roman I Mușat

2. Nicolaie Grămadă, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol I, Editura Anima Centrul de studii Bucovina Filiala Iași a Academiei Române, 1996
3. Emil Grigorovitz, *Dicționarul geografic al Bucovinei* - publicat de *Societatea Geografică Română*, Editura Atelierele Grafice Socec et Co, București, 1908

Individualitatea culturală a orașului Bacău

Profesor metodist Mihaela POPOVICI

Casa Corpului Didactic „Grigore Tabacaru” Bacău, județul Bacău

Pentru a evidenția particularitatea culturală caracteristică unui anumit teritoriu, trebuie căutată latura care exprimă cel mai bine unicitatea locului. Specificitatea acelui loc poate fi dată de o îmbinare de elemente cum ar fi arhitectura, cadrul natural, nivelul de trai, profilul funcțional dar, în același timp, poate fi vorba de o singură trăsătură culturală care să definească fidel spațiul dat.

Se evidențiază în cadrul orașului o stratificare de elemente materiale care se reflectă în tipurile de peisaje culturale.

Prima și cea mai evidentă abordare a dispunerii unor peisaje culturale diferite este cea legată de morfostructura orașului, distingându-se în peisajul cultural urban propriu-zis două diferențieri specifice: perioada socialistă și perioada actuală.

Ampretele lăsate de perioada socialistă certifică un progres regăsit în transformarea unui peisaj cultural rural în peisaj cultural urban. Deși Bacăul avea statut de așezare urbană cu mult înaintea perioadei socialiste, acest lucru se reflectă mult prea puțin în peisajul vremii respective.

Perioada actuală este cea a unui val de inovații diverse care este transpus în arhitectura clădirilor noi, în aspectul interior al locuințelor, în stilul de îmbrăcăminte, nivelul de cultură și de trai al oamenilor etc.

Progresele economice și creșterea calității serviciilor nu reflectă întotdeauna fidel nivelul de trai. Aceste elemente se regăsesc în aspectul peisajului urban și în transformările prin care acesta trece.

În peisajul cultural urban – rural nu au avut loc schimbări bruște de-a lungul timpului. În cadrul acestui tip de peisaj există areale care reflectă foarte bine o constanță pe linia transformărilor și o „conservare” a vechilor structuri urbane legate de populația autohtonă. Sunt zone care mai păstrează încă atmosfera de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, prin elemente arhitecturale vechi și întinse spații ocupate de grădini.

Peisajul cultural suburban (rur – urban) al cartierelor Șerbănești, Gherăiești, Izvoare se distinge prin numărul mare de elemente care aparțin ruralului (morfostructură, ocupația populației). Se observă o oarecare izolare a lor în zona nordică și respectiv sud – estică a orașului. Chiar dacă politico – administrativ aceste localități aparțin orașului, ele sunt peisaje culturale distincte.

Însă, peisajul cultural se reflectă atât prin natura materială, cât și prin cea umană.

Dacă peisajul cultural este rezultatul acțiunii oamenilor asupra unui anumit teritoriu în timp, cu atât este mai accentuată personalitatea acelui loc, cu cât oamenii au lăsat amprente mai valoroase. Se poate spune despre orașul Bacău că este unul dintre exemplele cele mai edificatoare ale acestei teorii, dacă avem în vedere faptul că printre oamenii care i-au dat naștere se numără și personalități „de seamă” ale culturii românești. Planul material și cel spiritual se află într-o complementaritate care oglindește fidel specificitatea locului.

Depart de a fi un doar centru industrial-comercial aflat în plină ascensiune, Bacăul este și un oraș al tradițiilor și al culturii, în care vechiul și noul conviețuiesc împreună. Pe străzile cu iz bacovian modernismul se retrage cu stimă în fața vechilor valori. Mici străduțe prăfuite, în care timpul parcă s-a oprit din loc și case pierdute în negura timpului amintesc de târgul de altă dată. Figuri de mult uitate

sunt parcă mai vii ca niciodată: literați, oameni de artă, politicieni, gazetari, avocați, pedagogi au scris o altfel de istorie, o istorie a lor, care de cele mai multe ori se confundă cu cea a acestui mic colț de rai, binecuvântat pe fața Pământului.

Din "file de poveste" se desprinde parcă figura lui **Grigore Tabacaru**, ilustru pedagog de le începutul secolului al XX-lea care a întrezărit rolul experimentului în activitatea pedagogică. Colaborator al lui C. Rădulescu-Motru, în 1909, creează *Societatea pentru studiul psihologic și pedagogic* al copilului, care edita un *Buletin pedagogic* menit să stimuleze întemeierea pedagogiei pe cercetarea experimentală. În 1905 tipărește revista *Școala*, iar din 1924, sub conducerea sa a apărut *Ateneul cultural*. A publicat săptămânal în diferitele gazete locale, iar în ziarul *Presa* a apărut un foileton despre Bacău. De asemenea, va publica revista *Pedagogia experimentală*, unica în materie din întreaga țară.

Poetul **Gh. Vasiliu – Bacovia** s-a născut la Bacău în 1881, ca fiu al unui comerciant. Urmează liceul în orașul natal, apoi Facultatea de Drept din Iași, fără a profesa avocatura. Îndeplinește diverse funcții: copist, ajutor contabil, referent bibliotecar. Debutul editorial se petrece în 1916 cu **Plumb**. Bacovia este poetul toamnelor dezolante, al iernilor ce dau sentimentul de sfârșit de lume, al căldurilor toride, al primăverilor iritante și nevrotice. Cadrul este orașul de provincie, cu parcuri solitare, cu fanfare militare, cu cafenele sărace. Toamna, frigul, somnul, durerea, moartea, tristețea, răceala, descompunerea devin personaje, proiecții ale unei emoții puternice.

Fiu al spătarului Alecsandri și al Elenei Cozoni, **Vasile Alecsandri** se naște la Bacău, la 21 iulie 1821. Își petrece copilăria la Iași și Mircești, începându-și studiile cu un dascăl grec. Ulterior este înscris la pensionul francez din Iași, fiind mai apoi trimis la Paris unde va sta până în vara anului 1839. A avut o activitate complexă atât ca scriitor dar și ca om politic. În 1881 primește premiul pentru literatură al Academiei, un an mai târziu fiind ales președinte al secției literatură al acestei instituții. Se stinge din viață la 22 august 1890, fiind înmormântat în curtea casei din Mircești.

Ion Luca este autorul mai multor lucrări de drept și teologie dar și al unor piese de teatru: *Alb și negru*, *Icarii de pe Argeș*.

Acestora li se adaugă pictorul **Nicu Enea**, generalul **R. Rosetti** (corespondent al Academiei Române), **Eugen Botez (Jean Bart)**, originar din județul Bacău, **Agatha Grigorescu-Bacovia**, **George Apostu și Vasile Pârvan** (ambii originari din județul Bacău), **Grigore Grigorovici**, membru fondator al Asociației Presei din Bacău, **Costache Radu**, ziarist și publicist, deputat și primar al Bacăului, **Leon Sakellary**, avocat, deputat și senator al orașului și județului Bacău, sub primariatul căruia s-au realizat cele mai importante lucrări edilitare (iluminat electric, apa, canalizarea), actorii **Radu Beligan și Ernest Maftei**, lista putând fi completată de mulți alții, care au făcut și fac cinste acestui oraș, da azi și de ieri.

Străzile cu muzee și case de demult, precum și amprentele lăsate de personalitățile care au fost legate la un moment dat de orașul Bacău reprezintă acea îmbinare de elemente care dă particularitatea locului.

Orașul, căruia blocurile și edificiile noi îi conferă aspectul urban modern, mai păstrează încă, împovărate de ani, casele de altădată, unele cu statut de muzeu, altele locuite și astăzi, formând o îmbinare de trecut și prezent, de inefabil și viață, sau chiar de confort și disfuncționalitate.

Cea mai veche construcție intactă din municipiu este Biserica Precista care se remarcă din punct de vedere arhitectural, fiind construită în același stil moldovenesc, în care eleganța se îmbină armonios cu simplitatea, elementele geometrize și cromatica picturilor realizate în stil neobizantin, dând unicitate acestui edificiu, unul din primele nuclee de concentrare ale urbei.

Cel de-al doilea nucleu era localizat în vecinătatea actualului Colegiu „Gheorghe Vranceanu”, unde se afla o biserică catolică, episcopie înființată de papa Bonifaciu al IX-lea în 1391/1392. Datorită revărsărilor Bistriței clădirea s-a prăbușit în sec. al XVII-lea. În prezent, în aproximativ același areal, se află noua catedrală „Înălțarea Domnului”, clădire impozantă, care atrage ochiul privitorului nu doar prin dimensiunile impresionante dar și prin îmbinarea elementelor arhitecturale vechi cu cele noi. O dată cu terminarea lucrărilor, arealul situat la intersecția Bd. Unirii cu Bd. N. Bălcescu și străzile Oituz și G. Bacovia ar putea deveni un mic centru religios al orașului, acordarea acestui statut

fiind susținută și de existența actualei catedrale „Sf. Nicolae” dar și a statuii ecvestre a lui Ștefan cel Mare patronul spiritual al Moldovei și deci și al băcăuanilor.

Orașul are numeroase case și locuri care arată ca o fereastră spre trecut, prin elementele arhitecturale pe care le păstrează, care sunt sau ar putea deveni în viitor micromuzee. Printre acestea se pot enumera: casa „Vasile Alecsandri” (sfârșitul secolului al XVIII-lea), casa General Cantili (1850), casa scriitorului D. D. Pătrășcanu (1850), casa Poltzer (sec. al XIX-lea) etc.

Există în oraș și o serie de edificii ce datează din secolul al XIX-lea (și chiar din sec. al XVIII-lea) și care au fost integrate cu succes în activitățile de astăzi ale urbei. Clădirea în care, până nu demult a funcționat Biblioteca Județeană (1774), fostă locuință privată care a îndeplinit mai multe funcții: Isprăvnicea a ținutului, sediu al pompierilor, primărie și bibliotecă, începând cu 1920 și care, deși cu un singur nivel degajă impresia de monumentalitate datorită masivității, volumului amplu, acoperișului supraînălțat în mansardă și frontonului dinspre Bd. Nicolae Bălcescu.

Din anul 1859 datează și clădirea în care astăzi își desfășoară activitatea Școala „Alexandru Ioan Cuza”, Colegiul Național „Ferdinand I” își are sediul în vechiul Colegiu „Principele Ferdinand” construit în 1891, an în care, în vecinătatea fostei Biblioteci, a fost înălțată o nouă construcție, Palatul Administrativ, astăzi sediul Prefecturii, realizat în stil eclectic de factură barocă, după proiectul lui Filip Xenopol. Monumentalitatea și eleganța detaliilor, somptuozitatea și unitatea elementelor decorative exterioare completează interiorul cu holuri largi, spații ample și scări monumentale, cu decorații sculptate în marmură.

Fostele locuințele boierești construite în stilul moldovenesc urban, cu construcții pe fundații de piatră, acoperite cu țiglă sau piatră, cu unul sau două nivele (P + et) și care ocupau loturi mari, între gară și centru, mai păstrează și în prezent somptuozitatea și farmecul unor vremi trecute. După o perioadă de regres, în care aceste spații s-au deteriorat, locul vechilor proprietari fiind luat de etnici romi, fără preocupări estetice deosebite, ele au reintrat în proprietatea vechilor sau a altor proprietari care le-au restaurat, de multe ori apelându-se la o arhitectură modernă în detrimentul celei originale (ex. Locuințele de pe str. George Bacovia, Nicolae Titulescu, Oituz, Ioniță Sandu Sturza).

Dar stilul neoromânesc continuă să se mențină în arhitectura altor edificii datând de la începutul sec. XX: Direcția Județeană de Poștă și Telecomunicații, Teatrul „George Bacovia” sediul Asociației „I. Antonescu”.

De asemenea bisericile ortodoxe și mai noi și mai vechi conservă elemente neoromânești: coloane decorate cu motive de inspirație folclorică (motive geometrice, zoomorfe); deși moderne, ca manieră de realizare amintesc de cele est-europene (influențe slavone - turlele, compartimentarea interiorului, realizarea picturii în manieră bizantină). Cele catolice se remarcă prin stilul gotic, cu arcade înalte, cu spații ample, creând impresia de monumetalitate, de masivitate. Deși se menține în linii mari maniera de realizare, actuala catedrală impresionează prin dimensiuni, contrastând cu clădirile vechi din jur.

De fapt, acestea sunt ultime rămășițe ale centrului vechi peste care timpul și-a pus amprenta. Deoarece, după sistematizarea din 1950, întregul perimetru din jurul pieței centrale a fost demolat, fiind construit un oraș nou cu blocuri turn (P+9, P+10), cvartale de bloc (P+3), instituții de învățământ, cultural-administrative. Noile rigori arhitecturale vizau nu atât necesități de ordin estetic, ci funcțional. Unele sunt clădiri monofuncționale – hotelul „Decebal”, Casa de Cultură „Vasile Alecsandri”, Primăria, iar altele, bifuncționale (comerț la parter, locuințe, la etaj).

Bogata activitate spirituală a orașului este completată și de inovații actuale, de elemente moderne care dau un suflu proaspăt localității.

Astfel, perioada contemporană aduce noi instituții, printre care se poate enumera și Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” - construcție modernă, dată în folosință din anul 1990, singura din țară concepută special pentru a fi utilizată ca muzeu de istorie. Muzeul găzduiește expozițiile de arheologie „Tezaur arheologic și istoric din zona centrală și sud-vestică a Moldovei” și „Civilizația materială și spirituală din zona central-vestică a Moldovei din paleolitic și până în evul mediu” (exponate cu valoare de patrimoniu, reconstituiri ale unor locuințe cucuteniene, macheta sanctuarului dac și a așezării geto-dacice de la Brad-Zargidava, macheta Curții domnești din Bacău etc.); Colecția colonel (r) Ioan Dogaru - (numismatică, medalistică, grafică și pictură, donația col. (r) Ioan Dogaru);

Sala memorială Iulian Antonescu - (obiecte personale, mobilier, cărți, manuscrise, documente și o bogată colecție de fotografii care au aparținut lui Iulian Antonescu, primul director al muzeului) etc.

În anii de după 1990, pe harta municipiului au apărut și alte edificii moderne, unele dintre ele devenind emblema orașului: Universitatea „George Bacovia”, Complexul Muzeal de Științe al Naturii din parcul „Cancicov”, care adăpostește din anul 2004 și Biblioteca Județeană, clădirea „Milenium” („Casa Albastră”, cum îi spun băcăuanii) etc.

Dar, imaginile sunt cea mai evidentă descriere a orașului, iar vizitarea lui, înțelegerea mersului vieții și a amănuntelor nepalpabile fac o percepere mult mai clară.

Orașul de astăzi este o expresie clară a unor comportamente umane, iar ritmul vieții poate fi surprins doar vizitând acest oraș minunat, atâta vreme cât băcăuanii vor ști să valorifice oportunitățile pentru a face față cu succes provocărilor vieții moderne.

Repere de istorie locală: Victor Tufan și Emil Drăgan-două conștiințe ale Ungheniului Mureșean

Profesor Augustin-Valentin ȘEULEAN

Școala Gimnazială „Emil Drăgan” Ungheni, județul Mureș

Argument

Istoria locală nu se reduce la succesiunea evenimentelor, ci se configurează prin biografii care le conferă coerență, sens și relevanță. Analiza parcursurilor individuale permite înțelegerea mecanismelor prin care procesele istorice generale – politice, sociale sau culturale – se concretizează la nivelul unei comunități. În acest cadru, biografia devine un instrument interpretativ esențial: ea traduce abstractul istoriei în experiență umană, evidențiind relația dintre individ și contextul său istoric.

În cazul orașului Ungheni, județul Mureș, astfel de repere biografice sunt oferite de personalități precum preotul greco-catolic Victor Tufan și învățătorul Emil Drăgan.

Deși aparțin unor domenii diferite, vocațiile lor converg într-o misiune comună: consolidarea comunității prin credință, educație și angajament civic.

Activitatea lor, desfășurată într-o perioadă marcată de transformări structurale și tensiuni politice, ilustrează modul în care inițiativa individuală poate influența durabil evoluția unei comunități locale.

Victor Tufan – vocația sacerdotală în serviciul comunității și al națiunii

Născut la 19 mai 1881 în Sânmiclăuș (județul Alba), într-o familie de preot, Victor Tufan se formează într-un mediu în care credința și responsabilitatea socială sunt inseparabile.

Parcursul său educațional – școala primară în localitatea natală și studiile gimnaziale și teologice la Blaj – îl integrează în tradiția intelectuală a elitei greco-catolice transilvănene, caracterizată prin angajament național și deschidere culturală.

După o scurtă perioadă ca preot cooperant la Pogăceaua (1905–1906), este numit paroh în Ungheni, funcție pe care o va exercita timp de peste patru decenii, până în octombrie 1948, cu întreruperea impusă de

Fig. 1. Victor Tufan, preot greco-catolic din Ungheni.

Sursa: Romeo Soare, Constantin Mustăță, Ioan Covrig, Silvia Babă, *Studiu monografic al orașului Ungheni, Târgu-Mureș*, Digital Docu Print, 2011, p. 245.

contextul dramatic al anilor 1940–1944. Această longevitate instituțională indică nu doar stabilitate, ci și o autoritate morală consolidată în timp.

Momentul decisiv al implicării sale civice survine în toamna anului 1918, când participă activ la mișcarea națională pentru realizarea unității românești.

În calitate de președinte al Consiliului Național Român din Ungheni (Nirașteu) și membru al structurii similare din cercul Târgu-Mureș, Tufan contribuie la organizarea locală a voinței politice românești.

De asemenea, participă la constituirea Gărzii Naționale, un organism cu rol de stabilizare și apărare în contextul dezagregării administrației austro-ungare.

După Unirea din 1918, activitatea sa capătă o dimensiune administrativă și socială extinsă. Este membru în comisia permanentă a județului Mureș-Turda (1923–1925), implicat în domenii precum instrucțiunea poporală, economia și agricultura.

La nivel local, participă la conducerea comunală, la organizarea mobilizării și la structurile agricole, devenind un actor central în modernizarea comunității rurale.

Biografia sa cunoaște însă o ruptură violentă în urma Dictatului de la Viena (1940). Sub administrația horthystă, Tufan este maltratată și expulzată, fiind nevoit să se refugieze în mai multe localități din vestul țării.

Revenirea din 1944 nu aduce stabilitate, ci intrarea într-o nouă etapă de persecuție, de această dată sub regimul comunist.

Interzicerea Bisericii Române Unite cu Roma (greco-catolice) în 1948 marchează începutul marginalizării sistematice.

Deși nu mai activează oficial ca preot, Tufan rămâne sub supraveghere, este constrâns să-și cedeze proprietățile (conform Decretului 308/1953) și să părăsească locuința.

În cele din urmă, se retrage la Lipova, unde moare la 15 aprilie 1957.

Traectoria sa biografică ilustrează tipologia intelectualului-preot transilvănean: mediator între comunitate și istorie, între credință și angajament civic, dar și victimă a schimbărilor politice radicale ale secolului XX.

Fig. 2. Emil Drăgan.

Sursa: Romeo Soare, Constantin Mustăță, Ioan Covrig, Silvia Babă, Studiu monografic al orașului Ungheni, Târgu-Mureș, Digital Docu Print, 2011, p. 236.

Emil Drăgan – pedagogie, cultură și acțiune națională

Născut la 5 mai 1886 în Tătârlău (județul Alba), Emil Drăgan aparține aceleiași generații formate în mediul Blajului, centru major al culturii românești din Transilvania.

Absolvent al Școlii Normale, el își începe cariera didactică în 1904, la Bicăz, apoi la Corbii (Harghita), unde se implică activ în Despărțământul Ciuc al ASTREI – instituție esențială pentru afirmarea identității culturale românești.

Stabilirea sa la Ungheni în 1906 marchează începutul unei activități de peste trei decenii dedicate educației. Ca învățător la școala confesională, Drăgan nu se limitează la instruirea formală, ci dezvoltă o veritabilă pedagogie comunitară, orientată spre formarea conștiinței naționale și culturale a tineretului.

Activitatea sa în cadrul ASTREI – inițial în despărțământul Târnăveni, apoi în cel din Târgu-Mureș, unde devine membru pe viață în 1922 – include organizarea de conferințe, acțiuni culturale și educaționale.

Tematica acestora depășește sfera pedagogică, abordând explicit problematica națională, într-un context în care drepturile românilor din Transilvania erau încă limitate.

La fel ca Victor Tufan, Emil Drăgan se implică activ în evenimentele din 1918, având un rol esențial în constituirea Consiliului Național Român și a Gărzii Naționale din Ungheni.

Angajamentul său depășește însă planul local: participă ca ofițer în armata română la campania de eliberare a Transilvaniei și la operațiunile împotriva regimului lui Béla Kun din Ungaria.

După ocuparea Budapestei, rămâne în capitala ungară până în 1920, ca translator și mediator – o funcție care presupune competență lingvistică și capacitate diplomatică.

Revenit în învățământ, este promovat în 1924 ca subrevizor școlar, responsabil de coordonarea învățământului primar din plasa Mureșul de Jos. În această calitate, contribuie la extinderea rețelei de școli românești de stat, consolidând infrastructura educațională a regiunii.

Activitatea sa politică, desfășurată în cadrul Partidului Național Român și ulterior al Partidului Național Țărănesc, reflectă o continuitate între educație și angajament civic. Deși nu accede în Parlament, participarea sa la alegeri și implicarea în Consiliul județean Mureș (1930–1934) indică o prezență activă în viața publică.

Recunoașterea meritelor sale se concretizează în distincții precum Ordinul „Coroana României” în grad de Cavaler și Medalia „Răsplata muncii pentru construcții școlare” clasa I.

Se stinge din viață la 10 iunie 1962, la Târgu-Mureș.

Un element definitoriu al recunoașterii sale postume îl constituie atribuirea numelui său instituției de învățământ din localitate.

Începând cu 15 septembrie 1997, Școala Generală cu clasele I–VIII din Ungheni poartă denumirea „Emil Drăgan”, consacrand astfel, la nivel instituțional, contribuția sa durabilă la dezvoltarea educației și a vieții culturale din comunitate.

Convergențe biografice și semnificație istorică

Deși provin din domenii diferite – unul religios, celălalt educațional – Victor Tufan și Emil Drăgan se întâlnesc în același nucleu de valori: responsabilitatea față de comunitate, angajamentul național și credința în rolul formativ al instituțiilor locale.

Ambii participă la momentul fondator al anului 1918, ambii contribuie la consolidarea structurilor administrative și culturale post-unioniste și ambii sunt afectați, în mod diferit, de regimurile autoritare ulterioare.

Din perspectivă istorică, ei pot fi interpretați ca reprezentanți ai elitei locale transilvănene de început de secol XX – o elită funcțională, nu ornamentală, a cărei legitimitate derivă din serviciul concret adus comunității.

Recuperarea acestor biografii nu are doar valoare memorială, ci și una analitică: ele oferă un model de articulare între educație, credință și civism, într-un context istoric marcat de discontinuități.

În acest sens, Victor Tufan și Emil Drăgan nu sunt doar figuri ale trecutului, ci repere pentru înțelegerea modului în care comunitățile locale își construiesc durabil identitatea.

Bibliografie

1. Comșa, Nicolae. Seiceanu, Teodor. *Dascălii Blajului (1754–1948)*. București: Editura Demiurg, 1995.
2. Micușan, Cornelia Natalia. *Destine ardelenne paralele și intersectate*. Cluj-Napoca: Editura Napoca Nova, 2015.
3. Sarău, Gheorghe. *Dicționar de personalități legate prin studii, profesie, rudenie de Târgu-Mureș*. Târgu-Mureș: Editura Vatra Veche, 2022.
4. Soare, Romeo. Mustață, Constantin. Covrig, Ioan Babă, Silvia. *Studiu monografic al orașului Ungheni*. Târgu-Mureș: Digital Docu Print, 2011.
5. *Șematismul veneratului cler al Arhidiecesei Mitropolitane Greco-Catolice Române de Alba Iulia și Făgăraș pe anul 1900*. Blaj, 1900.

Orașul unde nimeni nu vorbea aceeași limbă Constanța multiculturală dintre orient și occident (1878–1914)

Profesor Alina Bostan

Scoala Gimnazială nr. 39 „Nicolae Tonitza” Constanța, Județul Constanța

La sfârșitul secolului al XIX-lea, Constanța reprezenta unul dintre cele mai diverse spații urbane din România. Situat la granița dintre Orient și Occident, orașul devenise un important centru comercial și maritim în care conviețuiau numeroase comunități etnice și religioase. Români, greci, turci, tătari, armeni, bulgari, evrei, italieni și lipoveni transformaseră portul dobrogean într-un adevărat mozaic cultural. Studiul de față urmărește atmosfera cosmopolită a Constanței dintre anii 1878 și 1914, punând accent pe diversitatea lingvistică, influențele orientale și viața cotidiană a locuitorilor.

Introducere

În anul 1895, un călător francez ajuns în portul Constanța nota cu uimire că avea impresia că pășise într-un oraș în care „Europa și Asia conviețuiesc pe aceeași stradă”. În jurul său se auzeau limbi diferite, negustorii discutau simultan în greacă, turcă și română, iar în apropierea cheiului, hamalii descărcau mărfuri venite din toate colțurile Mării Negre. Pentru mulți occidentali, Constanța părea mai apropiată de Istanbul decât de București.

După integrarea Dobrogei în statul român, în urma Congresului de la Berlin din 1878, autoritățile române au descoperit o provincie complet diferită de Vechiul Regat. Dobrogea păstra încă puternice influențe otomane, iar Constanța devenise un spațiu de întâlnire al mai multor civilizații. Orașul nu impresiona prin dimensiuni, ci prin diversitatea sa etnică și culturală.

În multe privințe, Constanța sfârșitului de secol XIX poate fi considerată unul dintre cele mai cosmopolite orașe ale României moderne.

Portul – inima orașului multicultural

Dezvoltarea Constanței a fost strâns legată de activitatea portuară. Poziția strategică la Marea Neagră transforma orașul într-un punct important pentru comerțul dintre Orient și Europa.

În port ajungeau constant nave comerciale din Constantinopol, Odessa, Alexandria, Marsilia sau Smyrna. Acestea aduceau cafea orientală, mirodenii, țesături, pește sărat, tutun și produse manufacturate europene. Atmosfera portului era una permanent agitată.

Călătorii străini descriau adesea zgomotul continuu al cheiurilor: strigătele hamalilor, ordinele marinarilor, limbile diferite vorbite simultan, negocierile dintre comercianți.

Un funcționar român nota la începutul anilor 1880 că limba română se auzea uneori mai rar decât greaca sau turca în apropierea portului.

Portul era și locul unde diferențele culturale deveneau mai puțin importante. Comerțul obliga comunitățile să colaboreze permanent. Grecii dominau adesea transporturile maritime, armenii erau cunoscuți drept negustori pricepuți, iar turcii și tătarii controlau anumite activități comerciale tradiționale.

Inaugurarea Portului Constanța, 27 septembrie 1909

Un oraș al mai multor limbi

Poate cel mai spectaculos aspect al Constanței era diversitatea lingvistică. În aceeași stradă puteau fi auzite: româna, turca, greaca, armeană, bulgara, rusa, idiș, italiană. Mulți locuitori vorbeau două sau chiar trei limbi. Un negustor grec putea folosi greaca în familie, turca în bazar și româna în relația cu autoritățile. În familiile armenesti, copiii învățau limba română la școală, dar continuau să vorbească armeană acasă.

Această diversitate îi surprindea pe funcționarii veniți din Vechiul Regat. Unii dintre ei considerau Dobrogea „o provincie greu de înțeles”, deoarece populația locală păstra încă obiceiuri și influențe orientale.

Existau chiar situații în care administrația avea nevoie de traducători pentru rezolvarea unor probleme obișnuite.

Un ziar local remarcă ironic faptul că în Constanța „un negustor putea schimba trei limbi înainte să își termine cafeaua”.

Constanța, vedere generală, începutul sec. XX

Cafenele orientale și viața cotidiană

La sfârșitul secolului al XIX-lea, cafenelele orientale reprezentau unul dintre simbolurile orașului. Aceste localuri nu erau doar simple spații de relaxare. Ele funcționau ca adevărate centre sociale și comerciale. Aici se discuta afaceri, se negociau transporturi maritime și circulau cele mai noi informații politice. Cafeaua era preparată la nisip, după tradiția otomană, iar clienții petreceau uneori ore întregi fumând narghilea și discutând despre comerț sau politică.

Călătorii occidentali descriau aceste cafenele drept „încăperi pline de fum și zgomot, unde fiecare masă pare să vorbească o altă limbă”.

În bazarurile orașului se vindeau: covoare orientale, mirodenii, tutun turcesc, fructe aduse din sudul Mării Negre, textile grecești, ceramică orientală.

Mirosul cafelei se amesteca adesea cu aerul sărat al mării și cu mirosul de pește din apropierea cheiurilor.

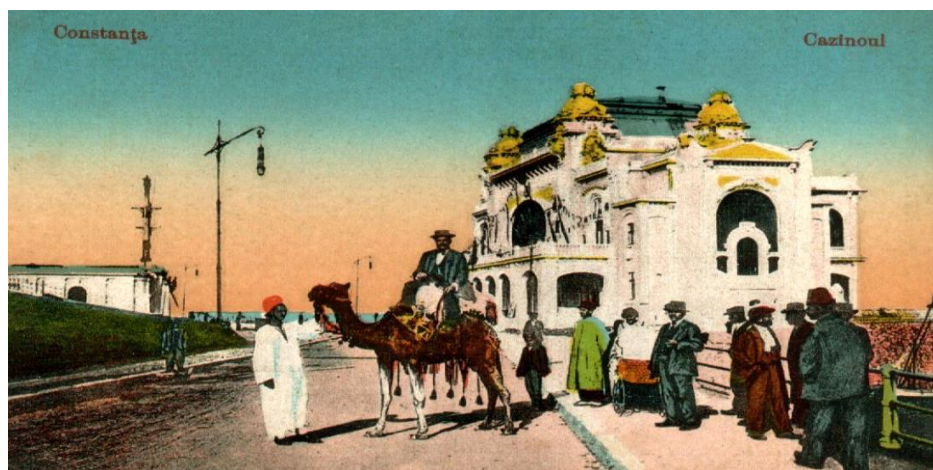
Cămilele din Dobrogea

Unul dintre cele mai neobișnuite aspecte ale Dobrogei sfârșitului de secol XIX era existența caravanelor cu cămile. Mai mulți călători străini menționează în memoriile lor caravane care traversau drumurile dintre Medgidia și Constanța. Cămilele erau folosite pentru transportul mărfurilor grele și rezistau mai bine decât caii în perioadele secetoase.

Pentru europenii veniți din Occident, imaginea părea exotică și aproape neverosimilă. Un jurnal francez descria Dobrogea drept: „o provincie românească în care încă poți vedea umbrele Orientului”. Aceste caravane contribuiau la imaginea unei Dobroge aflate între două lumi – europeană și asiatică.

1916 - Primul război mondial. Soldați bulgari și nemți în Dobrogea călare pe cămile.

Cămile (dromader) de agrement, Faleza Cazinoului Constanța, 1923

Religii și comunități

Diversitatea orașului se reflecta și în viața religioasă. În Constanța coexistau: biserici ortodoxe, geamii musulmane, sinagogi, biserici armenesti; lăcașuri de cult grecești. În anumite dimineți, chemarea muezinului se auzea aproape simultan cu clopotele bisericilor ortodoxe. Comunitatea tătară dobrogeană păstra tradiții specifice lumii musulmane. Turcii și tătarii organizau sărbători religioase care atrăgeau atenția călătorilor occidentali.

La rândul lor, grecii dominau adesea comerțul maritim și aveau o influență importantă în viața economică a orașului.

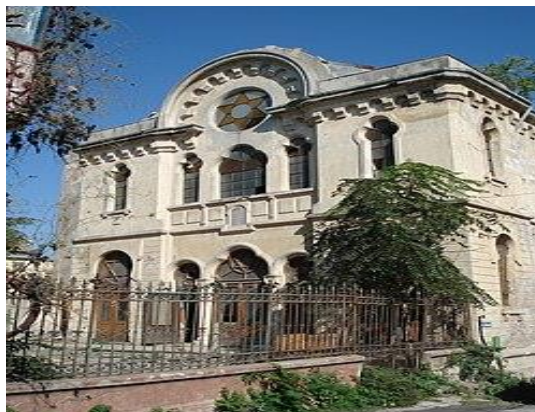
Armenii erau recunoscuți pentru activitățile comerciale și pentru rețelele economice dezvoltate în întreg bazinul Mării Negre.

Biserica greacă „Schimbarea la Față”, Constanța

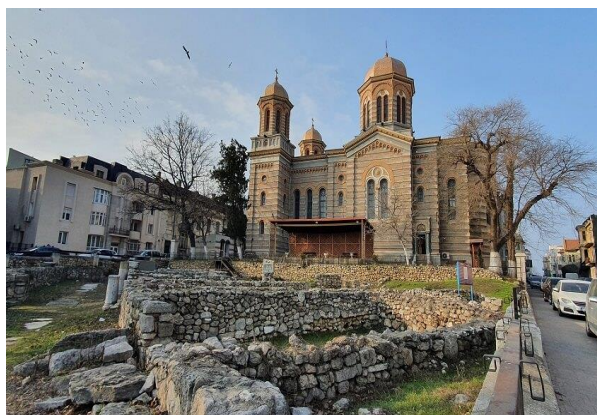
Biserica Armenească „Sf. Maria”

Sinagoga Mare din Constanța

Geamia „Hunchiar”

Catedrala Ortodoxă „Sf. Apostoli Petru și Pavel”

Modernizarea orașului

După 1878, statul român a început un amplu proces de modernizare a Dobrogei. Au fost construite: școli, clădiri administrative, linii feroviare, noi instalații portuare, hoteluri și clădiri moderne.

Limba română a început să fie utilizată tot mai frecvent în administrație și educație. Treptat, Constanța a căpătat un aspect occidental.

Totuși, farmecul oriental al orașului nu a dispărut complet. Călătorii continuau să remarce contrastul dintre noile clădiri administrative și vechile bazaruri otomane. Acest amestec de influențe transforma Constanța într-un spațiu unic în România.

Concluzii

La sfârșitul secolului al XIX-lea, Constanța nu era doar un simplu port românesc, ci un adevărat mozaic de civilizații. Puține orașe din România puteau rivaliza cu diversitatea etnică, lingvistică și religioasă a Dobrogei.

Orașul reprezenta un spațiu în care Orientul și Occidentul coexistau zilnic. În port se întâlneau comercianți veniți din toate colțurile Mării Negre, în cafenele se discutau afaceri în mai multe limbi, iar pe străzi puteau fi văzute simultan influențe europene și otomane.

Modernizarea începută după 1878 a schimbat treptat imaginea Constanței, însă urmele trecutului multicultural pot fi observate și astăzi.

Istoria orașului demonstrează că Dobrogea nu a fost doar o provincie de graniță, ci unul dintre cele mai interesante spații multiculturale din Europa de Sud-Est.

Bibliografie selectivă

1. Ioan Adam, *Constanța pitorească*, București, 2000.
2. Marian Cojoc, *Istoria Dobrogei moderne*, Constanța, 2006.
3. Stoica Lascu, *Studii privind multiculturalitatea dobrogeană*.
4. *Analele Dobrogei*, colecții interbelice.
5. *Călători străini despre țările române*, vol. X–XI.
6. Documente și fotografii din arhiva Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța.
7. *Presa dobrogeană* din perioada 1880–1914.

Ștefan Georgescu sergent în „Cronica Murfatlarului” și memoria dobrogeană

Profesor Lavinia POPESCU

Școala Gimnazială nr. 1 Eforie Nord

structura Liceului Teoretic „Carmen Sylva” Eforie Sud, județul Constanța

Constantin N. Sarry, fiul lui Niculae și al Haricliei Sarry, s-a născut la Constanța, la 21 mai 1878. Poet și jurnalist de origine greacă, dar dobrogean autentic, el s-a afirmat ca una dintre figurile importante ale Constanței din primele decenii ale secolului trecut.

La 12 decembrie 1904, Constantin N. Sarry a fondat ziarul „Dobrogea Jună”, publicație care, pentru o perioadă, a purtat subtitlul „Organ al tineretului dobrogean”. De-a lungul timpului, pe prima pagină a ziarului au apărut diverse subtitluri, precum „Organ săptămânal al tinereții dobrogene”, „Organ al intereselor dobrogene”, „Organ al Partidului Național Dobrogean”, „Organ al revendicărilor naționale ale dobrogenilor”, „Organ Național dobrogean”, „Politică, economică, literară, independentă, zilnică”, „Politică, economică, culturală, zilnică” sau „Politică, economică, culturală”. Acestea erau însoțite uneori de devize reprezentative, precum „Dobrogea, dobrogenilor!”²⁴.

²⁴ Gelu Culicea; Alina Sin; Iuliana David, *Dobrogea Jună. Caleidoscop*, Ed. Ex ponto, București, 2017, p.17

Publicația s-a impus în presa dobrogeană prin durata sa îndelungată de apariție. Ziarul a fost publicat săptămânal în perioadele 1904-1906, 1911-1912 și 1914-1919, iar între anii 1923 și 1944 a apărut lunar și zilnic. Prin activitatea sa publicistică, Constantin Sarry și-a asumat misiunea de a apăra drepturile locuitorilor Dobrogei, fără deosebire de originea acestora. Sub conducerea sa, „Dobrogea Jună” a apărut vreme de aproape patruzeci de ani, ajungând la 5.250 de numere și însumând peste 12.500 de pagini dedicate presei dobrogene.²⁵

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, Constantin N. Sarry a inițiat o mișcare de solidaritate cu locuitorii satelor dobrogene, organizând caravane culturale la care au fost invitați scriitori, artiști, oameni de afaceri și reprezentanți ai autorităților.

La 13 august 1944, în cadrul unei șezători organizate de Caravana „Dobrogei June” în pădurea Murfatlar, cu scopul strângerii de fonduri pentru Crucea Roșie, a fost recitată „Cronica Murfatlarului”, creație semnată de Constantin N. Sarry. Textul a fost publicat ulterior în versuri, sub forma unui articol de ziar, în publicația „Dobrogea Jună”, anul 40, nr. 34, din 10 octombrie 1944. Astfel de acțiuni culturale, desfășurate sub egida Caravanei „Dobrogei June”, au avut loc în anii 1943-1944 și în alte localități dobrogene, precum Cernavodă, Adamclisi, Deleni, Techirghiol, Ostrov și Medgidia.

Fără a avea ca obiect analiza literară a reportajului în versuri „Cronica Murfatlarului”, semnat de Constantin N. Sarry, lucrarea de față urmărește să pornească de la informațiile oferite de acest text pentru a contura profilul uneia dintre personalitățile evocate: Ștefan Georgescu Sergent.

Ștefan Georgescu, cunoscut și sub numele de Sergent, primit în urma unor întâmplări ce vor fi amintite mai târziu, a fost o personalitate aparte, cu o viață plină de evenimente, uneori chiar dramatică. Existența sa a fost marcată de mai multe evenimente importante, iar cei din jur îl vedeau ca pe un om simplu: plugar, veteran și primar.

Bunicul și părinții săi, originari din Țara Oltului, la mijlocul veacului al XIX-lea, au părăsit locurile natale și venit la București. Bunicul era morar și avea o moară cu cai pe Dealul Spirii și tot acolo tatăl său, dogar de meserie, avea case, livadă și vie. Un personaj aparte este fratele bunicii lui Ștefan Georgescu, „Căpitanul Ghencea”, pandur în oastea lui Tudor Vladimirescu, spânzurat din porunca acestuia pentru încălcarea ordinelor.

Ca să-mi pot urma povestea, eu voi scoate din...sertar,

Vreo trei nume mai alese, foști primari de Murfatlar:

Primul e Ștefan Georgescu și supranumit „Sergentul”-

Veteran, trăia cu faima și disprețuia prezentul.

Gata la discuțiune și mai gata la perdaf,

El a scos și o gazetă trasă la șapirograf.

Zgândărici având la pană, Veteranul cărturar

A tradus și pe „Bai Ganciu”-comicul erou bulgar...

„Ștefan, fiul lui Gheorghe Dogarul”, născut la București, la 19 septembrie 1859, conform certificatului de naștere, a fost trecut în catalog de către învățător, cu numele de Ștefan Georgescu. După cum spune Constantin Sarry în Cronică, el a fost supranumit „Sergentul” de către Nae Ionescu, vice-președintele Academiei Române, în Raportul²⁶ făcut în 1893 pentru a i se acorda Marele Premiu

²⁵ Marian Petcu, *op.cit.*, p. 357.

²⁶ „Analele Academiei Române”, Seria II, Tomul XV, 1892-1893. Partea Administrativă și debaterile, Lito-Tipografia Carol Göbl, Strada Doamnei 16, București, 1893, p. 26.

Năsturel-Herescu pentru lucrarea „Memoriile din timpul războiului pentru Independență (1877-1878)”, apărută în 1892 în a treia ediție. Deși nu va întruni numărul de voturi pentru a primi premiul, faptul că Nae Ionescu²⁷, din proprie inițiativă, propune participarea la concurs a cărții lui Ștefan Georgescu, și nu autorul, așa cum erau regulile, arată marea considerație pe care o avea față de scrierea acestuia.

La izbucnirea Războiului de Independență, Ștefan Georgescu era elev în clasa a V-a de liceu. Totuși, acest lucru nu l-a oprit să se înscrie voluntar în Regimentul 1 Artilerie din Craiova, în cadrul bateriei călărețe. A luat parte la luptele pentru cucerirea Plevnei, a fost avansat la gradul de sergent și s-a remarcat ca un foarte bun ochitor de tun. În octombrie 1877, a fost grav rănit de schije de obuz și de două gloanțe, aflându-se în pericol de moarte. Pentru curajul și eroismul său, a fost decorat cu Virtutea Militară. După război a dat examen de institutor și a devenit învățător la o școală primară din Giurgiu. Sfătuit de tânărul Gheorghe Buzoianu, viitorul profesor și geograf, Ștefan Georgescu intră la Școala de Mișcare a Căilor Ferate Române. Ajunge impiegat de mișcare și șef de gară la Strehaia și Lehliu și salvează mulți țărani urmăriți de armată, în timpul războaielor din 1888. Tipărirea unei reviste intitulată „Calea ferată”, critică la adresa superiorilor, și încercarea de a-i organiza pe angajați într-un fel de Sindicat, i-a atras concedierea.

În anii următori colaborează permanent la „Gazeta Poporului” a lui Gheorghe Pallade, viitorul ministru liberal, unde semna cu pseudonimul „Cheferist”, dar și la alte ziare unde scria sub diferite pseudonime, între care și „Ajax”. Împreună cu căpitanul Păun scoate gazeta „Trompeta română”, între 1899-1900 și scrie versuri și proză la „Moftul Român” al lui Caragiale, la „Moș Teacă” al lui Anton Bacalbașa și „Revista literară” a lui Th. M. Stoenescu.

În 1902, la 25 de ani de la mobilizarea pentru Războiul de Independență, regele Carol I a acordat titlul de veteran celor care luptaseră efectiv în războiul din 1877–1878. Deoarece drepturile promise întârziu, Ștefan Georgescu a înființat în 1903 Societatea veteranilor-grade inferioare „Coroana de Oțel”, unde a fost secretar general. El a organizat congrese la București și a cerut autorităților pământ pentru veterani. Prin Legea 22204 din 1903, aceștia au primit loc de casă și 8 hectare în Dobrogea. Totuși, M. Vlădescu-Olt a criticat Ministerul Domeniilor pentru că îngreuna venirea veteranilor în Dobrogea. Chiar și așa, până în 1908 au ajuns acolo 5.700 de veterani.²⁸

Așa se face că îl găsim pe Ștefan Georgescu în Dobrogea, la Măcin, apoi la Cernavodă, iar după adoptarea legii împroprietăririi se stabilește la Murfatlar, ca agricultor, unde primește, ca și ceilalți veterani 8 ha de pământ, își clădește casă de piatră și plantează viță-de-vie. În calitate de primar se spune că a gospodărit satul cu înțelepciune, uneori ca un părinte sever, veghind asupra conduitei și moralității sătenilor. Fiul său, în cartea „Murfatlar - romanul unui sat dobrogean”, avea să spună că „primarul ținea toată rânduiala în comună, nestingerit de notar sau de jandarmi, și mai era și judecător în pricini mărunte, tată-meu, primar la Murfatlar, era nelipsit de la Primărie, de la oborul de cereale, din piață, de la moara comunală. De la școală, de la biserică și mai avea vreme să dea o raită și pe la prăvălii”

Dintre consăteni, doar cei cu carte sau cei tineri care mergeau la școală sau la seminar îi cunoșteau măiestria condeiului și publicațiile din reviste și ziare. Articolul publicat în „Revista Poporului”, „Cine muncește pământul învață să se roage la Dumnezeu” a făcut înconjurul satului și i-a entuziasmat pe locuitori. Un omagiu deosebit îi va aduce Petru Vulcan care îi va publica o scurtă biografie în Albumul Național al Dobrogei, apărut în 1906 cu ocazia Anului și Expoziției jubiliare. Sunt pomenite acum cărțile scrise: „Memoriile din timpul războiului pentru Independență (1877-1878)”, „Memoriile unui dezertor”, „Albanezii, dramă original, în versuri, în 5 acte”, „Din carnetul unui veteran”. Notează cu această ocazie Petru Vulcan: „Este o ciudată coincidență ca acest om să-și petreacă zilele printre veteranii săi pe care i-a iubit atât, sacrificând pentru ei viață, avere și carieră”²⁹.

²⁷ *Ibidem*, p. 25 vezi “D-lu N. Ionescu previne pe Comisiune, că în ședința ei subsequentă va face raportul anunțat deja în ședința dela 6 martie asupra unei cărți neintrate în academie, scrisă de unu sergentu sub titlulu: Memoriile din timpul războiului pentru Independență (1877-1878). (...) Comisia deliberează și se pronunță cu mare majoritate în sensulu opiniunei, că o carte poate fi introdusă la concursu și de altu cine-va decât de autorul ei”.

²⁸ Marin Vlădescu-Olt, *Constituția Dobrogei*, București, Tipografie Dor P. Cucu, 1908, p. 9.

²⁹ Petru Vulcan, *Albumul Național al Dobrogei. 1866-1877-1906*, București, Tipografia regală, p. 109.

Ștefan Georgescu va face un obicei din organizarea anuală a Congreselor Veteranilor la Murfatlar, unde aceștia se adunau din toate satele dobrogene. Ghiveciul călugăresc se pregătea la bulgarul Drăgan Dulgherof în ceanace mari de lut smălțuit, pâinea era luată de la Stoian brutarul, iar vinul de Murfatlar și Sarica era din belșug.

Constantin Sarry reține în prezentarea lui Ștefan Georgescu faptul că acesta traduce 1913 opera satirică a scriitorului bulgar Aleco Ivan Constantinov, “Bai-Ganciu” sau “Minunatele povestiri despre un bulgar din zilele noastre”. În prefața volumului, Ștefan Georgescu scria: “Pe când vecinii Bulgari cunosc tot ce se petrece în România, noi ignorăm cu desăvârșire tot ce se petrece la dâșii (...) Purtarea românilor față de Bulgari este aceeași ca și a francezilor față de germani înaintea războiului din 1870-1872, ca aceea a rușilor față de japonezi”³⁰.

La 7 ianuarie 1916 Ștefan Georgescu scoate primul număr al ziarului “Gazeta Veteranilor”³¹, săptămânal care trata problemele și situația grea a veteranilor colonizați în Dobrogea. Din 9 iunie publicația își va schimba numele în “Organ al țărânilor”, care apare până în luna august.

La intrarea României în război, Ștefan Georgescu este numit administrator al unui spital de răniți la Constanța. Fiul său, aflat cu batalionul pe frontul dobrogean, la comanda unei companii, îi va trimite, după bătălia victorioasă de la Topraisar, o carabină nemțească, una bulgărească și una turcească, un centiron nemțesc și unul cu semilună. Așezarea acestora pe peretele camerei care slujea drept redacție pentru ziar, alături de sabia și pistoalele lui Ghencea, pe care le moștenise de la bunica sa, îi va aduce lui Ștefan Georgescu mari necazuri, în vremea ocupației, ca urmare a unui denunț. Arestat și judecat de Curtea marțială inamică, primește din partea acuzatorilor bulgari condamnarea la moarte, comutată de Mareșalul Mackensen la 7 ani de fortăreață, la Gross Strehlitz, în Silezia.

Deși războiul se încheiase, Ștefan Georgescu a fost eliberat abia după aproape doi ani de detenție într-o cazemată de beton, fiind descoperit întâmplător de o comisie militară franceză care căuta prizonieri francezi. Foamea, suferințele și condițiile grele de detenție i-au afectat grav sănătatea, astfel că nu și-a mai putut relua activitatea de dinainte. A murit la 15 februarie 1922, la vârsta de 63 de ani, și a fost înmormântat la Murfatlar, unde avea pământul și gospodăria.

Bibliografie

I. Izvoare

Periodice

“Analele Academiei Române”, Seria II, Tomul XV, 1892-1893. Partea Administrativă și debaterile, Lito-Tipografia Carol Göbl, Strada Doamnei 16, București, 1893.

“Vocea Constanței”, an 1, nr. 35, (8-14 august 2015).

II. Lucrări generale

Petcu Marian, *Istoria jurnalismului în România în date: enciclopedie cronologică*, Editura Polirom, Iași, 2013, 5037 pp.

III. Lucrări speciale

Culicea, Gelu, Sin, Alina, David, Iuliana, *Dobrogea Jună. Caleidoscop*, București, Editura Ex Ponto, 2017, 498 pp.

Georgescu-Sergent, Ștefan, *Carnetul unui veteran. Amintiri din războiul de Independență; Teatru; Poezii; Schițe și amintiri; Însemnări*, Editura Rigmor, N. S. Govora, Madrid, 1977, 388 pp.

Georgescu-Olenin, Ștefan, *Murfatlar-romanul unui sat dobrogean*, Editura speranța, N.S. Govora, Madrid 1963, 261 pp.

Vulcan, Petru, *Albumul Național al Dobrogei. 1866-1877-1906*, Tipografia regală, București, 1906, 111 pp.

³⁰ Vezi Aleco Ivan Constantinov, *Bai-Ganciu sau Minunatele povestiri despre un bulgar din zilele noastre*, București, Librăria Nouă, 1913, p. 3.

³¹ Marian Petcu, *op.cit.*, p.1938.

Orașul dintre ape (Eforie Sud)

Profesor Alina-Mihaela BĂCĂ

Liceul Teoretic „Carmen Sylva” Eforie Sud, județul Constanța

Fâșia de pământ îngustă care desparte apele sărate ale Mării Negre de cele terapeutice ale Lacului Techirghiol reprezintă un spațiu cu o încărcătură istorică unică în peisajul dobrogean. Cunoscută de-a lungul unui secol sub diverse denumiri care reflectă schimbările politice și sociale ale epocilor - Movilă-Techirghiol, Carmen Sylva, Vasile Roaită și, în final, Eforie Sud, această așezare deține titlul de cea mai veche stațiune balneoclimaterică de pe litoralul românesc. Dincolo de funcția sa turistică, evoluția acestui teritoriu ascunde o istorie fascinantă, întinsă din antichitate până în perioada postbelică.

Marele avantaj care a dictat destinul acestui loc este poziția sa geografică excepțională. Configurația actuală, marcată de un grind de nisip ce izolează Lacul Techirghiol, este rezultatul unui proces geologic relativ recent. În antichitate, acest teritoriu se prezenta sub forma unui golf deschis, adânc și ferit de furtuni, oferind un adăpost ideal pentru corăbiile comerciale care navigau pe rutele Pontului Euxin.

Această deschidere către mare explică densitatea impresionantă de așezări antice din jurul lacului. Populațiile de acum două milenii căutau proximitatea acestei rute navigabile, dar și a drumului terestru strategic care lega cetățile Tomis (Constanța) și Callatis (Mangalia). Vestigiile arheologice confirmă prezența unei succesiuni de civilizații. În zona sanatoriului actual, fragmentele mari de ceramică trădează existența unei întinse așezări grecești timpurii. Mai târziu, săpăturile din anul 1937 au scos la iveală straturi de locuire succesive — de la perioada romană și bizantină, până la comunitățile turco-tătare.

Istoria modernă a stațiunii începe imediat după reintegrarea Dobrogei în componența statului român, în urma Războiului de Independență din 1877–1878. Drept recunoștință pentru eforturile sale diplomatice și politice extraordinare, statul român îi donează lui Mihail Kogălniceanu o suprafață extinsă de teren pe malul mării.

Moștenirea lui Kogălniceanu intră într-o nouă etapă în anul 1892, când urmașii săi vând 200 de hectare boierului moldovean Ioan Movilă. Vizionar și conștient de potențialul balnear al zonei, Movilă își extinde proprietatea cumpărând încă 75 de hectare de la Ali Ibrahim, proprietar din satul Tuzla.

Ioan Movilă devine stăpânul terenurilor dintre lac, Valea Tuzlei și mare, loc ce constituie în ziua de azi vatra orașului Eforie Sud. Actul de naștere al orașului este marcat oficial la data de 20 septembrie 1899, când Ioan Movilă pune piatra de temelie a stațiunii. Acesta a fost un moșier cu idei înaintate, formate cu ocazia studiilor făcute în Apusul Europei, care a cunoscut multe dintre stațiunile balneare din Europa și din România. Ținând cont de valoarea terapeutică a nămolului lacului și a razelor solare marine, valoare confirmată de către oamenii de prin aceste locuri, de legende locale și mai ales de rezultatele obținute de medicii militari care îi tratau pe militarii suferinzi din Divizia Dobrogeană, încă din 1894, acesta decide să întemeieze pe moșia cumpărată o stațiune balneară între plaja mării și lac.

Totuși, realitatea fizică din teren era una descurajantă. Pământul proaspăt cumpărat era un veritabil pustiu dobrogian, un teren sterp și neospitalier, stăpânit de șerpi, pietre, ciulini și câteva case sărace. Pentru a transforma această sălbăticie, Movilă a aplicat principii urbanistice de o rigoare remarcabilă pentru acele vremuri. Sub coordonarea arhitectului Ivanovici și a inginerului Zissu, au fost aduși meșteri zidari împreună cu familiile lor, punându-se bazele logistice ale șantierului. Spre deosebire de dezvoltările urbane haotice ale epocii, Ioan Movilă a gândit proiectul de la temelie: s-a început cu parcelarea riguroasă, canalizarea și electrificarea terenului, înainte de a se ridica primele clădiri.

Efortul constructiv a fost structurat în jurul a doi piloni: Stabilimentul Băilor, ridicat pe malul lacului Techirghiol pentru valorificarea proprietăților terapeutice ale nămolului sapropelic și Hotelul Movilă, impunător, amplasat pe faleza mării. În anul 1903, complexul hotelier era finalizat la standarde europene și mobilat ultramodern, iar băile calde erau dotate cu aparatură medicală de ultimă generație.

Pentru a asigura o promovare de succes și o validare științifică incontestabilă, în primul an de funcționare au fost aduși medici și chimiști vestiți de peste hotare. Modernizarea tehnică a fost dublată de o transformare estetică și ecologică radicală. Copacii plantați în anul 1902 au fost îngrijiți cu perseverență, astfel încât, în decurs de un deceniu, în jurul hotelului s-a dezvoltat un parc splendid, cu alei elegante clar delimitate de spații verzi, completând imaginea unei stațiuni de elită.

Hotel Movilă

Pentru a asigura o dezvoltare organică și rapidă a stațiunii, Ioan Movilă a apelat la un model economic vizionar de extindere: a parcelat moșia dintre ape în loturi accesibile de câte 300 m². Acestea au fost puse în vânzare în condiții de creditare avantajoase pentru acea epocă, putând fi achitate în decurs de patru ani sau în 16 rate trimestriale. Această strategie a atras rapid capital privat, stimulând construcția de vile elegante și de noi hoteluri.

Dincolo de spiritul său antreprenorial, boierul Movilă s-a remarcat ca un mare iubitor de artă. Influențat și sfătuit de nepotul său, ilustrul pictor Ștefan Luchian, a strâns o colecție impresionantă de tablouri semnate de maeștri români și străini, aducând un suflu de înaltă cultură în viața noii aristocrații balneare.

Ioan Movilă s-a stins din viață în anul 1904, la București, fiind inițial înmormântat la Cimitirul Bellu, dar în anul 1935 a fost reînhumat în cripta Bisericii Ortodoxe din Eforie Sud.

Misiunea sa grandioasă nu s-a oprit odată cu moartea sa. Opera urbanistică și medicală a fost preluată și continuată cu succes de fiul său, Sever Movilă. Acesta s-a dovedit a fi un vizionar la fel de pasionat și un administrator excepțional.

Din punct de vedere administrativ, în primele sale decenii de existență, stațiunea nu a beneficiat de autonomie. De la înființarea sa din 1899 și până la sfârșitul Primului Război Mondial, așezarea a fost subordonată Primăriei Techirghiol.

Până în anul 1916, planul inițial de dezvoltare dăduse deja roade substanțiale, în stațiune fiind finalizate 68 de vile și hoteluri moderne. Însă, ascensiunea stațiunii Movilă este brutal întreruptă de izbucnirea Primului Război Mondial. În anul 1916, odată cu avansul frontului, întreaga populație civilă este evacuată de urgență.

Infrastructura hotelieră de elită, vilele cochete și stabilimentele balneare moderne trec sub controlul armatelor de ocupație germano-bulgare. Timp de doi ani, stațiunea își pierde funcția terapeutică, devenind un punct militar strategic pe harta conflictului din Dobrogea.

După război, eforturile de reorganizare administrativă continuă, iar începând cu anul 1920, stațiunea trece sub tutela Primăriei Tuzla, situație care se va menține până în anul 1928.

În anul 1919, pentru a gestiona extinderea la o scară mult mai mare, se pun bazele societății anonime „Techirghiol-Movilă”. Această entitate juridică avea ca scop valorificarea și vânzarea de noi loturi de casă formate pe moșia parcelată a familiei. Noua etapă s-a desfășurat sub conducerea fiului fondatorului, Sever Movilă, asistat și de alți membri ai familiei, care au înțeles că reconstrucția stațiunii necesită o viziune extinsă.

Sever Movilă inițiază un nou plan de sistematizare teritorială mult mai generos, crescând dimensiunea loturilor de teren la suprafețe cuprinse între 600 m² și 1000 m². Inovația acestei perioade este reprezentată de introducerea zonificării urbanistice. Perimetrul construibil a fost strict delimitat în funcție de destinația clădirilor, în zona hoteluri, zona vile, zona obiective comerciale, precum și zona industrială, drumuri, străzi și alei.

Sever Movilă prin simțul său comercial, prin reclama intensă adusă stațiunii, dar mai ales prin bunătatea sufletului său, a reușit să ridice renumele orașului, într-un timp scurt, la un nivel internațional.

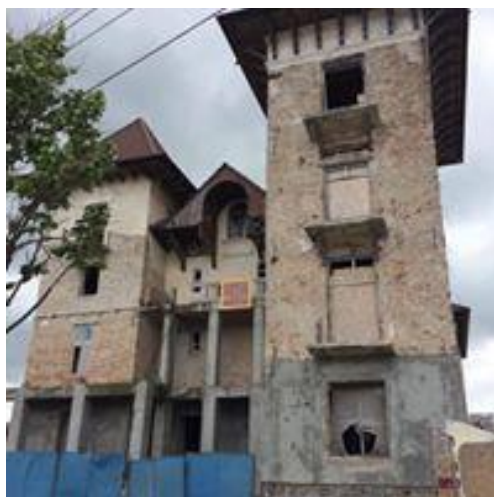
Anul 1928 marchează un moment de cotitură identitară și administrativă: stațiunea primește oficial numele de **Carmen Sylva**, pseudonimul literar al Reginei Elisabeta a României. Această redenumire nu a fost însă o impunere artificială; încă de la înființare, numele reginei fusese preferat de turiști și de localnici în detrimentul denumirii oficiale, de Movilă-Techirghiol. Numele regal conferea așezării un prestigiu simbolic aparte.

Această organizare modernă atrage elita societății românești. În stațiune încep să se ridice vile somptuoase ale unor proprietari cu o mare influență politică și economică în perioada interbelică. Deși aveau un caracter rezidențial exclusivist, aceste vile erau destinate, în primul rând, circuitului turistic, sporind capacitatea de cazare a stațiunii la standarde înalte. Impactul acestei strategii imobiliare a fost colosal: dacă în 1916 existau doar 68 de clădiri, până în anul 1938 în stațiune se construiesc nu mai puțin de **500 de vile, hoteluri și case de locuit**.

O construcție remarcabilă, cu o evoluție cu totul deosebită, a fost **Hotelul Popovici**. Acesta a devenit rapid un punct de referință al stațiunii, reflectând perfect tranziția arhitecturală a epocii și standardele de confort pretinse de protipendada interbelică. Proprietarul său inițial, Constantin Popovici, fusese o personalitate marcantă a Consiliului Comunal, iar după decesul său, hotelul a fost administrat de soția sa, recăsătorită cu colonelul Hârjeu din București.

Hotelul Popovici a dezvoltat o cultură micro-economică unică, bătând chiar propriile fise valorice pentru uz intern în perioada interbelică. În fața clădirii s-a amenajat un parc, care găzduia restaurantul hotelului, teatrul serbărilor și al seratelor oficiale onorate de figurile publice ale epocii. Aici se adunau tinerii din întreaga regiune pentru concursuri de dans și serbări de binefacere patronate de edili, evenimente care țineau publicul treaz până în zori.

Prestigiul localului a depășit granițele realității, intrând direct în literatură română. Camil Petrescu immortalizează atmosfera locului în capodopera sa, „*Patul lui Procust*”. Plaja Popovici, deși îngustă și neamenajată la acea vreme, era refugiul preferat unde făcea plajă însăși eroina romanului, iar restaurantul hotelului este menționat ca locul de elită unde Principele Nicolae al României obișnuia să ia masa în timpul escapadelor sale pe litoral.

Hotel Popovici

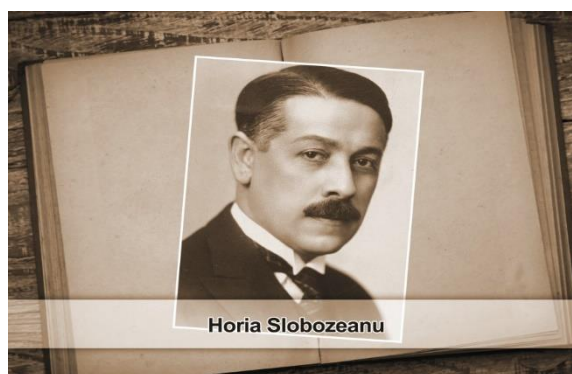
Prestigiul internațional și dezvoltarea stațiunii Carmen Sylva (Eforie Sud) în perioada interbelică se datorează în mod direct unor personalități vizionare din lumea medicală, care au îmbinat genial știința balneară cu devotamentul umanitar. Două nume de referință au marcat destinele acestui loc: **doctorul Horia Slobozeanu** și **doctorul Victor Climescu**.

Doctor Horia Slobozeanu a participat la Campania militară din 1913 și apoi, în primul război mondial, ca medic de batalion. S-a afirmat ca primul puericultor de maternitate din țară și un pasionat balneolog. A aparținut Dobrogei mai mult de trei decenii, oferind un model de intelectual dedicat meseriei, istoriei, oamenilor locului.

Începând cu anul 1922, a devenit medic al stațiunii Techirghiol – Movilă, unde s-a preocupat de efectul curelor de mare și nămol asupra copiilor bolnavi.

Sub îndrumarea marelui istoric Vasile Pârvan, dr. Slobozeanu a devenit un pasionat arheolog amator. Acesta a strâns un număr impresionant de piese (basoreliefuli, statuete, ceramică getică) descoperite în jurul lacului. În propria sa casă de pe strada principală - Vila Horia Slobozeanu, a amenajat, fără fonduri publice, primul muzeu arheologic de pe litoral, fiind el însuși custode și ghid. Deținea o inscripție unică în epigrafiă latină: tratatul de alianță încheiat în jurul anului 70 î.Hr. între Roma și Callatis.

Pe frontispiciul acestei case-muzeu stătea gravată o reflecție profundă, care sintetizează spiritul locului: *„Rar se mai poate întâlni un colț de pământ care pe o întindere atât de mică să fi încăput o atât de bogată și de zbuciumată istorie”*.

Paralel cu activitatea lui Horia Slobozeanu, destinele stațiunii s-au împletit cu opera doctorului Victor Climescu, managerul Sanatoriului de Chirurgie Osteoarticulară de la Eforie Sud. Climescu a fost un adevărat șef de școală în ortopedie și chirurgie, transformând sanatoriul de pe litoral într-o instituție medicală de elită. Sub conducerea sa, sanatoriul, înființat în 1909, de către Eforia Spitalelor Civile din București, s-a dezvoltat accelerat în toate direcțiile. Dr. Climescu a conceput o serie de

inovații tehnice remarcabile, adaptând și modernizând aparatura medicală folosită în tratamentul specific al pacienților.

Un administrator de excepție și un gospodar desăvârșit, el a extins complexul prin construcția de noi clădiri funcționale și a împrejmuit întreaga curte a instituției cu un impunător gard din piatră de Techirghiol. Rigoarea sa era legendară în epocă: în fiecare dimineață, la ora 5:00, doctorul era deja prezent în curte, dând un exemplu personal de disciplină prin atenția acordată celor mai mici detalii administrative.

Exceleța acestui așezământ medical a atras inclusiv atenția Familiei Regale; Regina Maria a vizitat sanatoriul în anul 1921 și a revenit în 1936, confirmând astfel prestigiul național al opțiunilor terapeutice dezvoltate aici.

Datorită calităților sale administrative incontestabile și a profilului său moral nepătat, Victor Climescu a jucat un rol providențial și în viața civică a comunității. În anul 1928, odată cu obținerea independenței administrative a stațiunii, el a fost numit primar interimar. Ulterior, în toate momentele de criză politică prin care a trecut localitatea, autoritățile au apelat la el ca la o soluție de echilibru - un lider apolitic, corect, diplomat și profund atașat de interesele locului. Cea mai lungă și dificilă perioadă în care a asigurat conducerea primăriei a fost în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Datorită abilităților sale manageriale, stațiunea a fost protejată de distrugerii majore, tot acum realizându-se și mutarea sediului Primăriei în clădirea istorică în care instituția își desfășoară activitatea și în prezent.

Pentru ca tabloul stațiunii interbelice să fie complet, rigoarea științifică și tratamentul balnear erau dublate de o efervescență socială, centrată în jurul divertismentului de elită. Istoria locală consemnează faptul că Eforie Sud a cunoscut trei cazinouri.

Cel mai vechi cazinou din stațiune se afla pe bulevardul Ioan Movilă, pe locul actualului Cazinou. Un alt cazinou se afla lângă Vila Marinarul dar din cauza locației, vizitatorii erau mult mai puțini, motiv pentru care nu a rezistat prea mulți ani.

În anul 1925 a fost construit pe apă Cazinoul Neptun dar a fost lăsat în părăsire din 1928. În 1931, Consiliul Comunal a luat hotărârea să-l dărâme, deoarece periclita viața celor ce făceau plajă și băi în jurul său.

În 1931 Societatea Anonimă Movilă Techirghiol a început construcția noului Cazinou, supravegheată de Sever Movilă, arhitect fiind cumnatul său, Arta Cerchez. Cazonoul a devenit polul distracției din stațiune, fiind în competiție cu Hotelul Popovici. La parter se aflau: restaurantul, salonul de dans, sala de biliard. La etaj erau amplasate mesele de joc.

Dovada incontestabilă a statutului de stațiune de avangardă și a ritmului galopant de dezvoltare urbanistică l-a reprezentat înființarea aeroportului local. În partea de sud a stațiunii, la 500 metri distanță de centru, după vtile Claudian și Dr. Predeanu a fost înființat aeroportul.

Personalitățile epocii care au modelat istoria țării au lăsat urme adânci în peisajul urban. Principele Nicolae devenise o prezență familiară, fiind cunoscut pentru faptul că obișnuia să ia masa la celebrul Hotel Popovici. Un alt punct fierbinte al protipendadei era **Vila Claudian (inițial numită Vila Almar)**. Deținută în primă fază de generalul Christian Tell, locuința găzduia personalitățile epocii: Elena Lupescu, Prințesa Ileana, Prințul Nicolae. După trecerea în neființă a generalului Tell, soția acestuia s-a recăsătorit cu maiorul Claudian, moment în care edificiul a primit numele sub care a rămas consacrat în istoria locală.

Poziția strategică și calitatea clădirilor din stațiune au transformat-o într-un punct-cheie în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial, devenind un spațiu de comandament militar. Vila Claudian a fost rechiziționată pentru a servi drept reședință oficială a comandantului german al zonei. De asemenea, **Vilele Reschowschi și Ștefănescu** au adăpostit nucleul comandamentului militar mixt româno-german.

Sfârșitul conflagrației și schimbarea sferelor de influență geopolitică s-au reflectat direct și dramatic pe fâșia de pământ dintre ape. În vara anului 1945, mareșalul Tolbuhin și-a stabilit reședința în fosta Vilă Reschowschi. Într-un gest cu o puternică încărcătură politică pentru acele vremuri tulburi, Tolbuhin l-a invitat pe Regele Mihai I la vila sa din Carmen Sylva.

Clădirile au avut de suferit în urma cantonării în stațiune a trupelor sovietice. O mare parte din mobilierul vilelor a fost distrus. În timpul regimului comunist, stațiunea a intrat într-un amplu proces de reorganizare și investiții masive de stat, fiind reorientată către turismul de masă. Din anul 1962, stațiunea și-a luat numele de Eforie-Sud.

În concluzie, evoluția stațiunii Eforie Sud de-a lungul unui secol reflectă transformările sociale și politice ale spațiului românesc. Fiecare clădire istorică din peisajul urban local își are propria biografie, strâns legată de figuri marcante ale medicinei, artei și politicii naționale — de la devotamentul dr. Slobozeanu și dr. Climescu, până la trecerea Regelui Mihai I sau a pictorului Nicolae Tonitza. Deși conflagrațiile mondiale și regimurile succesive au lăsat urme adânci asupra patrimoniului, redescoperirea acestei istorii fascinante este esențială pentru viitorul stațiunii.

Bibliografie

1. Nicolai V., Nicolai M., *Orașul Reginei*, Editura Fundației „Andrei Șaguna”, Constanța, 2014
2. Nicolai M., *Personalități din Carmen Sylva*, în volumul *Unitate în diversitate pe pământ dobrogean*, Ediția a III-a, Editura Ex Ponto, Constanța, 2018, pag. 90 - 94
3. Dr. Horia Slobozeanu, *Carmen Sylva, studiul balneo-climatic*, Oficiul Național de Turism, 1947
4. Lăpușan Aurelia, *Horia Slobozeanu, un nume uitat într-un zid*, revista *Datina*, Centrul Cultural Județean Constanța, „Teodor T. Burada”, Constanța, 2015, nr.17, pag. 4-7

Valorificarea istoriei locale prin proiecte transdisciplinare

Profesor Nicoleta BENCHEA

Inspectoratul Școlar Județean Constanța

Colegiul Național „Mihai Eminescu” Constanța, județul Constanța

În contextul educației moderne, valorificarea istoriei locale reprezintă o modalitate eficientă de formare a identității culturale și civice a elevilor. Integrarea patrimoniului local în activitățile școlare contribuie la dezvoltarea sentimentului de apartenență, la înțelegerea diversității culturale și la stimularea interesului pentru trecutul comunității. Proiectele transdisciplinare au un rol important în acest proces, deoarece facilitează conexiuni între discipline precum istoria, geografia, literatura, educația civică, arta sau religia, oferind elevilor o perspectivă complexă asupra realității sociale și culturale.

Dobrogea constituie un spațiu privilegiat pentru astfel de activități educaționale datorită caracterului său multicultural și intercultural. Conviețuirea de-a lungul timpului a românilor, turcilor, tătarilor, grecilor, aromânilor, armenilor, lipovenilor și a altor comunități etnice a creat un patrimoniu istoric și cultural valoros, care poate deveni o resursă educațională importantă.

Un exemplu relevant de bună practică la nivelul județului Constanța îl reprezintă proiectul județean „Istorie și civilizație în Dobrogea multiculturală”, organizat de Inspectoratul Școlar Județean Constanța. Proiectul dedicat aniversării reintegrării Dobrogei la statul român a reunit elevi, profesori, studenți și reprezentanți ai comunității locale.

Activitățile proiectului au avut un caracter transdisciplinar și au urmărit valorificarea patrimoniului cultural dobrogean prin intermediul unor teme variate: personalități dobrogene din secolele XIX–XX, viața cotidiană în Dobrogea, literatura și presa vremii, monumente din patrimoniu cultural dobrogean, diversitatea etnică a regiunii etc. Elevii au fost implicați în realizarea de comunicări științifice, prezentări multimedia, expoziții și dezbateri, dezvoltând atât competențe de cercetare, cât și abilități de comunicare și colaborare.

Caracterul transdisciplinar al proiectului se reflectă în integrarea mai multor domenii de studiu: istoria locală a fost corelată cu geografia și evoluția spațiului dobrogean; literatura și presa au

oferit mărturii despre multiculturalitatea regiunii; educația civică a evidențiat importanța toleranței și a dialogului intercultural; arta și tradițiile locale au contribuit la cunoașterea patrimoniului imaterial.

De asemenea, proiectul a facilitat colaborarea dintre școală și instituțiile culturale ale comunității, transformând elevii din simpli receptori ai informației în participanți activi la descoperirea și promovarea patrimoniului local. Implicarea specialiștilor din mediul universitar și muzeal a crescut relevanța educațională a activităților și a oferit elevilor modele autentice de cercetare și valorizare a istoriei regionale.

În anul 2025, proiectul județean „Istorie și civilizație în Dobrogea multiculturală”, coordonat de Inspectoratul Școlar Județean Constanța, aflat la cea de-a III-a Ediție a inclus numeroase activități educative și culturale dedicate promovării patrimoniului multicultural dobrogean și celebrării Zilei Dobrogei:

- Concursul județean „Monumente din patrimoniul cultural dobrogean”, destinat elevilor de gimnaziu, care au realizat machete reprezentative pentru monumentele istorice ale regiunii;
- Concursul de creație vizual-plastică „Tradiție și modernitate în pictura dobrogeană – Lucian Grigorescu”, prin care elevii au valorificat artistic patrimoniul cultural local;
- Concursul de benzi desenate „Dobrogea prin ochi de copil”, axat pe prezentarea creativă a tradițiilor și istoriei locale;
- Simpozionul județean „Dobrogea: istorie, cultură și civilizație”, dedicat cadrelor didactice și schimbului de bune practici educaționale;
- Programul cultural-artistic „Armonii interculturale dobrogene”, care a promovat diversitatea etnică prin dansuri, muzică și costume tradiționale.
- Masa rotundă „La pas prin Dobrogea: istorie, cultură și civilizație”, organizată în colaborare cu instituții culturale și militare din județul Constanța, incluzând prezentări multimedia și dezbateri pentru elevii de liceu.

Obiectivele proiectului

- ♣ Promovarea patrimoniului cultural și istoric al Dobrogei.
- ♣ Dezvoltarea spiritului identitar și a apartenenței la comunitatea locală.
- ♣ Cultivarea respectului pentru diversitatea etnică și culturală.
- ♣ Implicarea elevilor în activități interdisciplinare și transdisciplinare.
- ♣ Stimularea creativității și a colaborării între elevi și profesori.

Prin activitățile desfășurate, proiectul „Istorie și civilizație în Dobrogea multiculturală” a demonstrat importanța valorificării patrimoniului local în educație și a contribuit la promovarea dialogului intercultural și a identității dobrogene.

Importanța unor astfel de proiecte este majoră, deoarece ele contribuie la dezvoltarea identității culturale locale, promovarea respectului pentru diversitate, stimularea învățării active și experiențiale, apropierea elevilor de patrimoniul istoric și cultural și consolidarea relației dintre școală și comunitate.

În concluzie, valorificarea istoriei locale prin proiecte transdisciplinare reprezintă o direcție esențială a educației contemporane. Proiectul „Istorie și civilizație în Dobrogea multiculturală” demonstrează faptul că patrimoniul regional poate deveni o resursă educațională valoroasă, capabilă să formeze elevi mai implicați, mai responsabili și mai conștienți de identitatea și diversitatea culturală a spațiului în care trăiesc.

O abordare interactivă a evaluării lecției de istorie cu subiectul „Vlad Țepeș”

*Profesor pentru învățământul primar, Nicoleta-Eugenia MARINESCU
Liceul Tehnologic „Nicolae Dumitrescu” Cumpăna, județul Constanța*

Cum transformi o lecție despre Evul Mediu românesc într-o experiență captivantă pentru elevii obișnuiți cu ecranele și interacțiunea rapidă? Răspunsul stă în designul instrucțional modern: integrarea instrumentelor digitale nu ca scop în sine, ci ca vehicul pentru atingerea competențelor istorice. De aceea propun un parcurs complet de lecție dedicat domniei lui Vlad Țepeș, structurat pe trei piloni esențiali ai învățării: captarea atenției, evaluarea continuă și extinderea prin portofoliu.

Proiectul didactic are la bază competența specifică 3.1 (*Recunoașterea unor evenimente și personalități cu impact asupra istoriei*) și urmărește trei obiective operaționale clare:

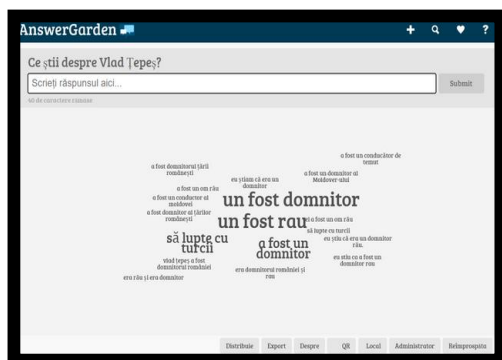
- O1: Identificarea perioadei și a contextului domniei lui Vlad Țepeș.
- O2: Enumerarea a cel puțin două măsuri luate de domnitor pentru ordinea internă și apărarea țării.
- O3: Utilizarea corectă a instrumentelor digitale pentru a demonstra înțelegerea lecției.

Lecția nu începe cu un dictat, ci cu un mister vizual. Cu ajutorul platformei *Jigsaw Planet*, elevii primesc link-ul unui puzzle digital pe care trebuie să îl rezolve contracronometru. Reconstituirea unei imagini istorice cu domnitorul Vlad Țepeș generează entuziasm instantaneu și introduce clasa în atmosfera epocii. Pentru captarea atenției am creat acest material interactiv: (<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=127183150ddd>)

Prin aplicații de tip cloud de cuvinte, precum *AnswerGarden* sau *Mentimeter Word Cloud*, elevii primesc o sarcină simplă: „Scrieți 1-3 cuvinte pe care le asociați cu numele Vlad Țepeș”.

- **Instrument:** *AnswerGarden* (<http://answergarden.ch/5110830>) sau *Mentimeter Word Cloud* (<https://www.menti.com/altqzo61f3uu>)

Scopul pedagogic: Profesorul vizualizează instantaneu pe ecran concepțiile clasei. Este momentul ideal pentru a observa dacă elevii confundă personajul istoric cu mitul comercial al lui Dracula, permițând calibrarea explicațiilor pentru a plasa adevărul istoric deasupra legendelor.

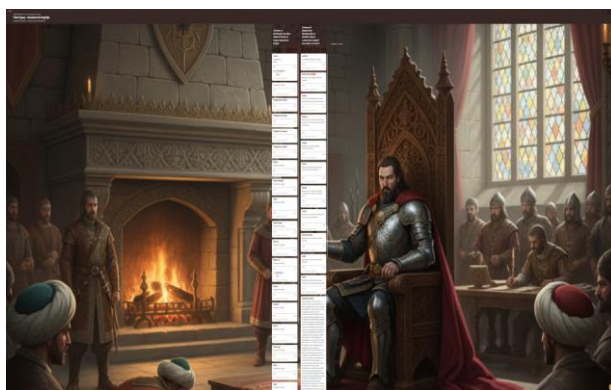
După prezentarea contextului istoric și a domniei, dinamica clasei se mută în spațiul virtual *Padlet*. Tabla digitală este împărțită în două coloane strategice:

- **Coloana A (Ordinea):** *Scrieți o măsură luată de Țepeș împotriva hoției.*

- **Coloana B (Apărarea):** *Menționați un detaliu despre „Atacul de noapte” sau lupta cu turcii.*

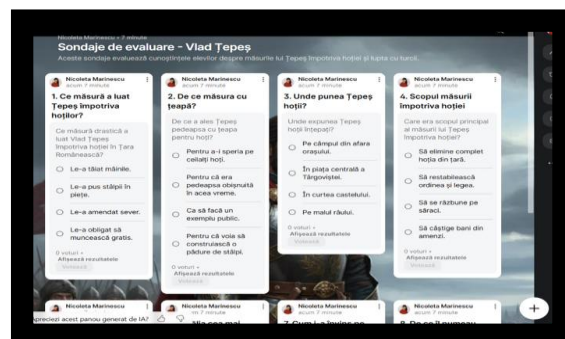
Această activitate permite colectarea în timp real a ideilor tuturor elevilor, nu doar a celor care ridică mâna de obicei. Profesorul poate oferi feedback imediat prin comentarii sau „like-uri” la postările corecte, corectând din mers neînțelegerile.

- **Instrument:** Padlet (<https://padlet.com/nickyvys/Bookmarks>)

Direct în interfața aceluiași Padlet, elevii au acces la un chestionar integrat cu întrebări punctuale din lecție. Aceștia pot răspunde rapid, transformând lectura peretelui digital într-o activitate de reflecție imediată.

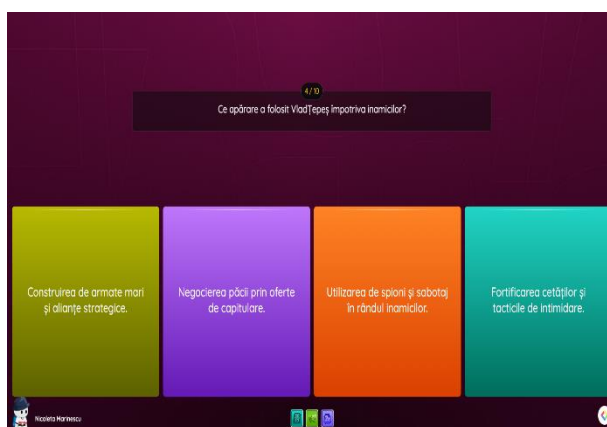
Centralizarea tuturor sarcinilor formativ-interactive pe o singură platformă reduce timpii morți din timpul orei (elevii nu mai sunt nevoiți să schimbe aplicația sau fereastra de browser).

Spre finalul orei, consolidarea cunoștințelor se face printr-un mod competitiv și ludic: un quiz interactiv de zece întrebări cronometrate pe platforma Wayground.

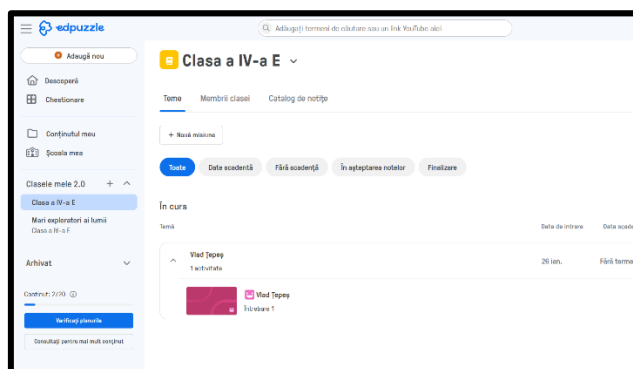
Pe lângă adrenalina competiției, instrumentul generează un raport final detaliat pentru profesor. Acesta evidențiază exact care au fost conceptele sau datele istorice unde elevii au întâmpinat dificultăți, oferind o hartă clară a temelor care necesită „reîncărcare” sau fixare în lecția următoare.

- **Instrument:** Wayground (<https://wayground.com/admin/quiz/6977a4c350cac0553e677cdc>)

Învățarea nu se oprește la sunetul clopoțelului. Pentru a stimula creativitatea și gândirea critică, elevii primesc o temă asincronă pe platforma Edpuzzle. Aceștia au libertatea de a alege cum își exprimă cunoștințele, având două opțiuni:

1. Să încarce fotografia unui desen realizat de ei, inspirat din epoca domnitorului.
2. Să înregistreze un scurt mesaj audio (1 minut) în care explică argumentat de ce cred că Vlad Țepeș a rămas un simbol al dreptății în tradiția populară.

Acest model de lecție demonstrează că istoria nu trebuie să fie o listă aridă de ani și nume de memorat. Prin transformarea elevului din receptor pasiv în utilizator activ de tehnologie, Vlad Țepeș coboară din manual direct în universul digital al tinerilor, lăsând în urmă o înțelegere profundă, corectă și de lungă durată a trecutului.

Această lecție despre Vlad Țepeș este o punte perfectă între două lumi: rigoarea adevărului istoric și dinamismul universului în care trăiesc copiii de astăzi. Folosind tehnologia ca pe un instrument al apropierii, nu al înstrăinării, ora devine un spațiu vibrant unde trecutul nu se mai memorează, ci se explorează.

Prin instrumente precum Padlet sau Word Cloud, fiecare copil primește o voce. Cel timid capătă curaj să își scrie ideea pe ecran, cel creativ își găsește refugiul în desen sau într-un mesaj audio pe Edpuzzle, iar cel competitiv își măsoară forțele pe Wayground. Niciun elev nu rămâne un simplu spectator.

Dincolo de puzzle-uri și quiz-uri, la finalul zilei, în sufletul copiilor rămâne sădită o valoare fundamentală: ideea de ordine, verticalitate și dreptate, întruchipată de domnitor. Faptul că tema pentru acasă îi provoacă să reflecteze la motivul pentru care Vlad Țepeș a rămas un simbol al dreptății populare transformă o simplă oră de istorie într-o profundă lecție de viață.

Utilizarea inteligențelor multiple prin metoda jocului de rol

Profesor Grozavu Adriana

Scoala Gimnazială nr. 12 „B.P.Hașdeu” Constanța, județul Constanța

Generațiile de copii și adolescenți care sunt acum pe băncile școlii trebuie să facă față în viitor, unor noi provocări, diferite de cele în care au fost pregătiți. Din acest motiv școala trebuie să formeze la elevi abilități de învățare pe tot parcursul vieții în acord cu cerințele pieței muncii și cu schimbările societății din secolul XXI. Noile medii de comunicare în masă, nanotehnologiile, fluxul informației tehnice (care se dublează la 70 de ore), evoluția continuă a tehnologiei moderne și a științei impun formarea unor competențe de învățare durabilă cum ar fi:

- Gândirea critică și gândirea sistemică - exersarea gândirii în ceea ce privește înțelegerea și realizarea unor alegeri complexe; înțelegerea conexiunilor dintre sisteme;
- Capacități de informare și abilități media - analizarea, accesarea, administrarea, integrarea, evaluarea, și crearea de informații în diverse forme și medii; capacitate de decizie conștientă și responsabilă;
- Capacități de colaborare și interpersonale - demonstrarea capacităților de lucru în echipă și de conducere; adaptarea la diverse roluri și responsabilități; colaborarea productivă cu ceilalți; conduită empatică; respectarea altor puncte de vedere;
- Capacități de soluționare a problemelor - capacitatea de a depista, formula, analiza și rezolva probleme.

Aceste abilități sunt strâns legate de existența mai multor tipuri de inteligență, cunoscute în literatura de specialitate ca *Teoriei inteligențelor multiple* (1983) care consideră că exista **9 forme distinctive ale inteligenței**:

- a. Inteligența lingvistică/verbal
- b. Inteligența logico-matematică
- c. Inteligența muzicală/ritmică
- d. Inteligența vizual-spațială
- e. Inteligența naturalistă
- f. Inteligența corporal-kinestezică
- g. Inteligența interpersonală
- h. Inteligența intrapersonală
- i. Inteligența existențială

Inteligențele multiple oferă „noi orizonturi” în zona relațiilor de interacțiune posibile și necesare între re-sursele cognitive și resursele socioafective ale învățării eficiente, organizată *formal* și *nonformal* în context școlar și extrașcolar, cu numeroase deschideri spre spațiul și timpul nemărginit al *educației informale*.

La nivel de *teorie generală a instruirii* sau de *didactică generală* putem identifica următoarele corelații existente între categoriile principale de *metode didactice* și resursele proprii unor *intelențe multiple*, care susțin psihologic diferite căi de învățare/ autoînvățare eficientă în clasă și în afara clasei [6,7] și competențe. Aceste competențe sunt: *comunicare în limba maternă-comunicare în limbi străine, competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii, competență digitală, competența a învăța să înveți, competențe sociale și civice, spirit de inițiativă și anteprenoriat, sensibilizare și exprimare culturală*.

Axarea pe competențe a fost obiectivul EDUCAȚIEI NON FORMALE, o formă de educație care este menită să completeze cu succes educația formală deja tradițională, sub aspectul finalităților, conținuturilor și a modalităților concrete de realizare. Ea propune elevilor participarea la activități diverse și distractive în funcție de interese, abilități și de aspirații, dar asigură și o rapidă actualizare a cunoștințelor din diferite domenii, fiind interesată să mențină interesul elevilor pentru învățare, punând accentul pe aplicabilitatea imediată a cunoștințelor și nu pe memorarea lor. Dintre metodele utilizate pentru o corelare corectă între tipurile de inteligențe și competențele de format amintim:

1) Metode de comunicare verbală (conversația euristică, dezbateră, asaltul de idei) – inteligența verbală; inteligența interpersonală;

2) Metode de comunicare cu sine – inteligența intrapersonală;

3) Metode de explorare directă (observația, experimentul) – inteligența naturalistă, inteligența vizual-spațială;

4) Metode de explorare indirectă a realității (demonstrația inductivă și deductivă, modelarea, problematizarea) – inteligența logico-matematică, inteligența verbală;

5) Metode bazate pe acțiune directă și indirectă (necesare la nivel de activități practice, educație estetică, educație fizică) – inteligența corporal-kinestezică, inteligența muzicală, inteligența vizual-spațială, inteligența logico-matematică.

Cadrul didactic trebuie, prin activitatea pe care o desfășoară, să adapteze strategia didactică la nivelul și tipurile de inteligență care predomină la elevi.

De exemplu - la tema Celor două războaie mondiale - ca lecție de recapitulare se pot desfășura activități pe grupe, grupele fiind formate din elevi cu diferite tipuri de inteligență:

Echipele vor fi formate astfel:

- Echipa 1- elevi care au preponderent o *inteligență lingvistică*;
- Echipa 2-elevi care au preponderent o *inteligență logico-matematică*;
- Echipa 3-elevi care au preponderent o *inteligență spațială*;

Pentru elevii care au o *inteligență logico-matematică*, reținând ușor prin corelații logice între informații, prin calcule, raționamente, cerința este să studieze și să compare grafice și tabele privind bilanțul celor două războaie, să ordoneze într-o friză cronologică cele mai importante evenimente. Pentru cei care au o *inteligență lingvistică* se utilizează imagini cu momente din cele două războaie,

extrase din filme istorice- filmul 1917 sau Ziua Z, extrase din documente, se cere elevilor să realizeze texte argumentative și descriptive pe baza materialelor utilizate. Elevilor care au *inteligență spațială* li se solicită alegerea unor personaje importante din cele două războaie, românești sau universale și realizarea unor mici jocuri de rol. În cadrul acestor activități sunt utilizate și inteligența inter și intra personală prin implicare în grup și dezvoltarea spiritului de echipă. La sfârșitul proiectului care poate dura pe parcursul a 3 ore, vor fi prezentate rezultatele finale ale activităților.

Dacă alegem de exemplu doar lecția despre Holocaust ca studiu de caz în cadrul lecției „Al doilea război mondial” putem face apel la tipurile de inteligență vizual, lingvistică, logico matematică, dar și inter și intra personale prin includerea în momentele lecției a următoarelor momente și acțiuni:

1. Deschiderea lecției cu imagini sugestive din lagărele de concentrare pe baza cărora elevii să exprime emoțiile create de ele. Pot fi ajutați cu un tabel al emoțiilor pentru a putea fi exprimate mai ușor. Sunt încurajați să dezvolte descrierea emoției și dacă în viața lor s-au întâlnit cu astfel de stare.
2. Utilizarea de fragmente din jurnalul Anei Frank sau texte ale unor supraviețuitori pe baza cărora elevii să sintetizeze informațiile, să le ordoneze pe baza unui algoritm de gândire, să facă aprecieri personale.
3. Vizualizarea unui fragment de film „Băiatul cu pijama vărgată”, pe baza căruia, în grupe elevii să realizeze un text descriptiv, un desen, un rezumat, poster sau colaj.
4. Utilizarea ca materiale de informare a statisticilor, graficelor, tabelelor și solicitarea analizei și interpretării acestora.
5. Rezolvarea de probleme cum ar fi „considerați că acțiunile realizate în cadrul soluției finale propuse de către Hitler au fost justificate? Sau găsirea unei soluții alternative a acestor acțiuni care a dus la exterminarea populației evreiești.”

O altă metodă adaptată educației nonformale este metoda jocului de rol. Ea se poate utiliza atât în procesul de predare, ca formă de implicare a elevilor, de dezvoltare a abilităților de rezolvare de probleme, deoarece se concentrează pe o varietate de competențe transdisciplinare. Poate fi adaptată și ca formă de evaluare, în cadrul unui proiect de învățare a istoriei și limbii franceze, într-o formă interactivă de transdisciplinariate. Metoda derivă din cea a utilizării teatrului ca formă de dezvoltare personală și a fost adaptată pentru a ilustra competențele obținute în urma parcurgerii unor unități de învățare atât la disciplina istorie cât și la limba franceză de către elevii clasei a V-a, la care s-a produs deja și o schimbare a programei de studiu și a manualelor.

Proiectul numit „*Istoria ca poveste*” a pornit de la ideea că elevii clasei a V-a, învață mai ușor cu ajutorul unor mijloace vizuale, prin utilizarea unor desene animate și a unor filme. Astfel s-a născut ideea unui proiect de lecții transdisciplinare istorie-limba franceză, care să combine mai multe tipuri de cunoștințe și de competențe și să faciliteze învățarea de lungă durată, ținând cont de faptul că învățarea prin joacă este percepută într-o manieră distractivă și facilă de către elevi și nu ca pe o sarcină formală, școlară, impusă.

ISTORIA CA POVESTE, RĂZBOIUL GALLO-ROMAN. CEZAR VERSUS VERCINGETORIX

SCOP: dezvoltarea și aprofundarea cunoștințelor de istorie a Imperiului Roman și a Franței în perioada antică. Dezvoltarea cunoștințelor de limbă și abilități de comunicare, vocabular și pronunție în limba franceză.

COMPETENȚE: La baza conceperii proiectului stau competențe specifice cum ar fi:

2.1 - utilizarea termenilor de specialitate în descrierea unui eveniment istoric

3.2 descrierea rolului unor personalități în desfășurarea unor evenimente

4.2 utilizarea resurselor multimedia în scopul învățării

Derivate din acestea, am particularizat pentru acest tip de proiect transdisciplinar, competențe de genul: *abordarea interdisciplinară a cunoștințelor de istorie și limbă franceză, dezvoltarea gândirii critice și de argumentare pe baza unor surse istorice, formarea unor valori și atitudini care vizează dezvoltarea interesului pentru studiul limbii franceze și a civilizației franceze, a istoriei în general, a descoperirii unor aspecte noi legate de spațiul și istoria poporului francez sau roman prin intermediul unor personalități.*

ETAPE: În organizarea proiectului a fost prezentată tema,obiectivele și forma de evaluare finală-prin joc de rol , au fost alese echipele de galli și de romani. În următoarea etapă elevii au studiat materialele informative propuse de către profesori, și-au realizat costumele și și-au alcătuit textele de prezentare a personajelor atât în limba română cât și în limba franceză. Elevii primesc și prezintă colegilor cartonaje cu personalitățile Cezar, Vercingetorix, Obelix și Axterix , colegii lor trebuie să recunoască din prezentare ce personaje au fost descrise și să juriize conform criteriilor de evaluare finală care să țină cont de :

- ✓ Corectitudinea exprimării în limba franceză
- ✓ Corectitudinea informației istorice
- ✓ Talentul cu care au interpretat personajul, credibilitatea sa. Prin interpretare se accentuează creativitatea, spiritul ludic dar și spiritul de echipă, în mod deosebit colaborarea.

Figura 1 - victoria romanilor

Acest tip de activitate dezvoltă mai ales competențele de exprimare orală,fixează utilizarea perfectului compus în limba franceză, dar dezvoltă și competențe de învățare a învățării și de analiză critică. Cu ajutorul acestei metode active, a jocului de rol,dobândirea de cunoștințe, la ambele discipline este mult ușurată, deoarece se corelează atât aspecte intelectuale cu cele fizice și ajută elevii să dezvolte abilități sociale și lingvistice, le dezvoltă capacitatea de concentrare, pot asimila mai ușor elemente de prozodie și de pronunție într-o manieră contextualizată, asigură achiziția de vocabular atât în franceză cât și la istorie, dându-le un sentiment de încredere în abilitatea de a învăța o limbă străină.

Figura 2 - luptător roman

Figura 3-luptator gal

Avantajele corelării metodelor nonformale cu inteligențele multiple sunt variate dar dintre ele menționăm:

- ✓ Primul punct forte este reprezentat de faptul că elevului i se accentuează individualitatea, caracteristicile sale unice. De asemenea, profesorul află modul în care fiecare elev învață și poate oferi teme potrivite pentru a acoperi programa.
- ✓ Elevii învață că nu există un tipar universal pentru succes. Adoptarea acestei teorii în învățământ poate produce și îmbunătățirea stimei de sine a studentului, aceștia devenind mai motivați și mai încrezători prin utilizarea unui tip de inteligență pe care o stăpânesc mai bine.
- ✓ Un alt avantaj este reprezentat de motivația intrinsecă a studentului, determinată de diferitele sarcini la care este supus. De asemenea, viziunea lui Gardner se află în stransă legătură cu

performanța școlară, diferitele tipuri de inteligență permițând evidențierea ariilor în care elevii încă au nevoie de ajutor.

- ✓ Performanța academică și disciplina elevilor sunt pozitiv influențate, libertatea de alegere oferindu-le acestora oportunitatea de a se implica maximal în ceea ce asimilează.

Astfel, combinarea acestor dimensiuni ale inteligenței umane fac din elevul secolului 21 unul înzestrat cu cunoștințe, abilități, competențe și capacități de utilizare creativă a lor și a emoțiilor aferente care să îi aduca succesul și performanța în viața socială.

În concluzie, dacă ne raportăm la teoria inteligențelor multiple, putem spune că omul se naște cu anumite potențialități a căror cultivare va defini profilul intelectual al fiecărui individ. Cadrele didactice, profesorii, educatorii pot juca, deci, un rol semnificativ în identificarea, dezvoltarea și exploatarea acestor inteligențe în contexte educaționale formale, nonformale sau informale cu scopul de a eficientiza procesul de predare-învățare-evaluare. Teoria inteligențelor multiple constituie o alternativă a muncii diferențiate, o strategie modernă de instruire interactivă care poate contribui la îmbunătățirea performanțelor școlare. Toate cele nouă tipuri de inteligență sunt diferite, dar în aceeași măsură egale: nici un tip de inteligență nu e mai important decât altul și în lumea de azi exemplele de oameni de succes care erau ultimii la școală și au ajuns printre primii în lumea afacerilor, sunt din ce în ce mai numeroase. Nu contează ce abilitate au oamenii într-un anumit tip de inteligență, ei pot să o amplifice, să o dezvolte.

Bibliografie:

1. Ciofalcă Mihaela, *Metode inovative de predare-învățare pentru reducerea abandonului*, Editura Revistei Educației, februarie 2017, p1-2
2. Coord prof Mariana Stein, *Motivând, progresăm. Ghid metodologic de metode nonformale și exemple de bune practici*, Editura Școala Vremii, Arad, 2017, p 3
3. Crișan A., Cerkez M., Oghină D., Sarivan L., Tacea F., *Curriculum Național pentru învățământul obligatoriu*, Editura Corint, București, 1998
4. Iucu, Romita, *Instruirea școlară. Perspective teoretice și aplicative*, Ediția a II-a, Editura Polirom, Iași, 2008
5. Manea Mihai, *Elemente de didactica a istoriei*, Editura Nomina, București, 2010
6. Stein Mariana, *Motivând, progresăm. Ghid Metodologic de metode nonformale și exemple de bune practici*, Editura Vremii, Arad, 2017
7. Stoenică, Ionica-Luminița, *Inteligența Emoțională în contextul inteligențelor multiple*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE, 2021, nr. 5 (145) Seria „Științe ale educației” ISSN 1857-2103 ISSN online 2345-1025
8. Suport de curs - *Inteligența și instruire diferențiată*, www.istorie-geografie.ro

Resurse online

<https://unatc.ro,2017,raport> proiect Metode de educație nonformală, IMPRO TEEN, București

<https://ro.m.wikipedia.org>

<https://www.jeux-historiques.com>

<https://laclasse-demallory.filles.wordpress.com/2017>

<https://francaislanqueetonnante.filles.wordpress.com/2013>

<https://didactform.sns.ro/sesiuni-online/bune-practici-in-activitatea-didactica-bazata-pe-inteligena-emotionala-a-copiilor-elevilor>

<https://iteach.ro/experientedidactice/valorificarea-teoriei-inteligențelor-multiple-in-procesul-de-educatie-aplicatii-la-disciplina-istorie>

EdTech: transformarea pedagogiei în secolul XXI

Profesor metodist Camelia-Maria ISMANĂ-ILISAN
Casa Corpului Didactic „Grigore Tabacaru” Bacău, județul Bacău

Secolul XXI a adus o revoluție digitală care a redefinit fundamental modul în care interacționăm, lucrăm și, cel mai important, învățăm. Digitalizarea și adoptarea rapidă a noilor tehnologii educaționale (EdTech) nu mai sunt simple opțiuni, ci piloni esențiali ai unui sistem de învățământ modern, capabil să pregătească elevii pentru o piață a muncii în continuă schimbare.

EdTech (Educational Technology) reprezintă integrarea tehnologiilor digitale în procesul educațional pentru a îmbunătăți învățarea și predarea. Acest domeniu include o gamă largă de instrumente și platforme care facilitează educația interactivă, personalizată și accesibilă.

Digitalizarea - motor al accesibilității și echității

Unul dintre cele mai semnificative avantaje ale digitalizării este eliminarea barierelor geografice și socio-economice în educație.

- **acces extins la resurse:** platforme online, cursuri deschise la scară largă (exemplu: platforme de tip LMS – sisteme de management al învățării așa cum este și Google Classroom) și biblioteci digitale oferă acces la materiale de învățare de înaltă calitate, de la cele mai prestigioase instituții, indiferent de locația elevului. Un elev dintr-o zonă rurală poate accesa aceleași resurse ca unul dintr-un centru urban.
- **educație flexibilă și personalizată:** instrumentele digitale permit învățarea în ritm propriu (*self-paced learning*). Elevii pot revedea lecțiile dificile, pot sări peste cele deja stăpânite și pot accesa trasee de învățare adaptate nevoilor lor individuale.
- **instrumente pentru incluziune:** tehnologia oferă soluții personalizate pentru elevii cu nevoi speciale, cum ar fi software-uri de citire ecran, transcriere automată sau instrumente de mărire, promovând astfel incluziunea și echitatea în mediul de învățare.

Noile tehnologii EdTech și experiența de învățare

Dacă pedagogia secolului XX se baza pe uniformitate și transmitere unidirecțională, noile instrumente EdTech – de la inteligența artificială (AI) și realitatea virtuală (VR) la gamificare și micro-învățare – sunt concepute pentru a stimula curiozitatea, a facilita interacțiunea și a adapta conținutul la ritmul unic al fiecărui elev. Aceste inovații sunt motorul care propulsează educația dintr-un proces pasiv, bazat pe memorare, într-o călătorie dinamică, captivantă și relevantă pentru cerințele complexe ale pieței muncii moderne.

A. Realitatea virtuală (VR) și realitatea augmentată (AR)

VR și AR transformă învățarea teoretică în experiențe imersive și practice.

- **VR:** permite studenților la medicină să exerseze operații complexe în medii sigure, elevilor la istorie să exploreze civilizații antice sau elevilor la fizică să observe fenomene cuantice greu de vizualizat.
- **AR:** îmbogățește mediul real al elevului – fie că este o pagină de manual, o hartă sau o masă de laborator. AR suprapune informații digitale peste lumea reală, permițând, de exemplu, vizualizarea structurii celulei umane direct pe manual sau simularea asamblării unui motor pe bancul de lucru.

B. Inteligența artificială (AI) și învățarea adaptativă

Inteligența artificială este motorul din spatele învățării adaptative (*adaptive learning*) oferind personalizare la o scară nemai întâlnită.

Caracteristici:

- **tutorat personalizat:** sistemele AI pot analiza performanța unui elev în timp real și pot ajusta imediat conținutul, oferind exerciții suplimentare pe subiectele unde este necesară consolidarea și resurse mai avansate acolo unde elevul excelează.

- **automatizarea sarcinii:** AI preia sarcini repetitive, cum ar fi corectarea testelor grilă sau furnizarea de *feedback* instantaneu, eliberând profesorii pentru a se concentra pe mentorat și interacțiune umană.

C. Gamificarea și micro-învățarea

În contextul digitalizării, menținerea atenției și motivației elevilor, în special a celor din generațiile native digital, este o provocare constantă. Două abordări EdTech vin în sprijinul acestei nevoi: gamificarea și micro-învățarea. Acestea transformă actul de a învăța într-o experiență mai plăcută, mai accesibilă și mai eficientă.

Gamificarea reprezintă utilizarea elementelor și a mecanismelor specifice jocurilor (dar nu neapărat jocuri în sine) în contexte non-ludice, cum ar fi educația. Scopul este de a exploata dorința umană de competiție, realizare și recompensă.

Mecanisme de angajament:

- **puncte și insigne:** elevii acumulează puncte pentru finalizarea sarcinilor și primesc insigne (badges) virtuale ca recunoaștere a stăpânirii unei abilități sau a atingerii unui prag.
- **clasamente:** competiția amicală stimulează efortul. Clasamentele afișează progresul elevilor, oferind o motivație suplimentară pentru a îmbunătăți performanța.
- **niveluri și provocări:** materialul de învățare este structurat pe "niveluri" care trebuie deblocate, oferind un sentiment clar de progres și recompensă imediată la trecerea la nivelul următor.

Prin aplicarea acestor mecanisme, frica de eșec este diminuată (greșelile sunt văzute ca etape într-un joc), iar motivația intrinsecă (dorința de a te autodepăși) este consolidată.

Micro-învățarea este o strategie care livrează conținut educațional în segmente mici, focalizate și scurte (de obicei, între 3 și 10 minute). Această metodă este perfect adaptată ritmului de viață modern și modului în care tinerii consumă informația pe dispozitivele mobile.

Caracteristici:

- ✓ **format adaptabil:** în loc de o prelegere de o oră, micro-învățarea utilizează video-uri scurte, infografice interactive, flashcard-uri sau quiz-uri rapide care se concentrează pe o singură idee sau abilitate.
- ✓ **retenție sporită:** studiile sugerează că segmentele scurte de informație, urmate de o evaluare imediată, optimizează retenția pe termen lung. Mintea poate procesa și consolida mai eficient o singură noțiune bine definită, decât un flux continuu și dens de informații.
- ✓ **flexibilitate și accesibilitate:** elevii pot accesa modulele de micro-învățare oriunde și oricând – în timpul unei pauze, în autobuz sau acasă – integrând educația fluid în rutina lor zilnică.

Schimbarea rolului profesorului și a pedagogiei

Digitalizarea nu este un simplu instrument auxiliar, ci o forță catalizatoare care impune o redefinire esențială a întregii arhitecturi pedagogice. Această schimbare mută fundamental centrul de greutate al educației: de la transmiterea cunoștințelor (centrată pe profesor) la dezvoltarea competențelor (centrată pe elev).

Profesorul - de la transmițător la facilitator, curator și mentor

În era accesului instantaneu la informație, rolul profesorului de principal furnizor de conținut devine învechit. Noul său rol este mult mai complex și mai valoros:

- **facilitator al învățării active:** profesorul nu mai dictează, ci găzduiește și structurează experiențe de învățare. El creează medii digitale și fizice care încurajează elevul să exploreze activ, să colaboreze și să rezolve probleme complexe, ghidând procesul în loc să îl controleze.
- **curator de conținut digital:** cu o avalanșă de resurse online (LMS, simulări, video-uri), profesorul devine un expert în filtrarea, evaluarea și selectarea materialelor didactice de înaltă calitate. El asigură relevanța și adecvarea etică a instrumentelor digitale utilizate.
- **mentor individualizat:** tehnologia (în special AI) preia sarcina de a evalua cunoștințele de bază. Acest lucru eliberează timpul profesorului pentru a se concentra pe mentorat și sprijin emoțional. Profesorul se concentrează pe dezvoltarea gândirii critice, pe rezolvarea dificultăților individuale de învățare și pe cultivarea abilităților socio-emoționale.

Reinventarea practicilor pedagogice

Noile tehnologii nu doar modernizează practicile vechi, ci permit adoptarea unor metodologii care transformă radical interacțiunea din clasă.

1. Modelul clasă răsturnată (flipped classroom)

Acest model este un simbol al schimbării de paradigmă:

- **în afara clasei (acasă):** elevii parcurg materialul teoretic (prelegeri video, lecturi interactive, tutoriale) în ritmul propriu, folosind instrumente digitale.
- **în clasă:** timpul de clasă, anterior dedicat prelegerilor, este dedicat aplicării cunoștințelor, proiectelor de grup, dezbaterilor și sesiunilor personalizate de *troubleshooting* (rezolvarea problemelor), cu sprijinul direct al profesorului.

2. Învățarea bazată pe proiecte și colaborarea

Platformele de colaborare online (precum Google Workspace sau Microsoft Teams) transformă învățarea bazată pe proiecte dintr-o metodă ocazională într-una centrală. Profesorul facilitează proiecte complexe care necesită colaborare virtuală, învățând elevii să lucreze în echipe distribuite, o abilitate crucială în mediul profesional actual.

3. Evaluarea centrată pe date și feedback

Tehnologia transformă evaluarea dintr-un eveniment final și static într-un proces continuu și adaptiv.

- **evaluare formativă imediată:** instrumentele digitale (Quizizz, Kahoot!, LearningApps) oferă elevilor feedback instantaneu asupra performanței, permițând corectarea erorilor în timp real.
- **analiza învățării (*learning analytics*):** profesorul folosește datele colectate de platformele EdTech pentru a obține o imagine detaliată și obiectivă asupra progresului. El poate identifica rapid elevii care întâmpină dificultăți (risc de eșec), ajustând planul de lecție și intervenind cu sprijin individualizat înainte ca problemele să devină grave.
- **evaluarea competențelor, NU a memorării:** accentul se mută de la verificarea informațiilor memorate la evaluarea modului în care elevii aplică cunoștințele, rezolvă probleme și demonstrează competențe de nivel superior.

Astfel, digitalizarea nu este o amenințare, ci o oportunitate pentru profesori de a renunța la rolul de simplu „diseminator” de informații și de a îmbrățișa rolul de designer de experiențe de învățare, concentrându-se pe aspectele umane, critice și creative ale educației.

Provocări și riscuri

Deși beneficiile sunt clare, adoptarea tehnologiei în educație nu este lipsită de provocări:

- **infrastructura și ecartul digital (*digital divide*):** nu toate școlile sau elevii au acces egal la conexiuni stabile la internet sau la dispozitive adecvate. Acest ecart digital poate exacerba inegalitățile existente.
- **formarea profesorilor:** este esențial ca profesorii să primească o formare continuă adecvată nu doar în utilizarea instrumentelor, ci și în adaptarea pedagogiei lor la mediul digital.
- **securitatea datelor și confidențialitatea:** platformele digitale stochează date sensibile despre elevi și performanța lor. Este crucial să existe protocoale stricte pentru securitatea cibernetică și protecția confidențialității acestor date.
- **sănătatea și starea de bine:** expunerea excesivă la ecrane poate avea efecte negative asupra sănătății vizuale și poate duce la oboseală digitală. Este necesar un echilibru sănătos între învățarea online și cea tradițională.

Concluzii

Digitalizarea și adoptarea rapidă a noilor tehnologii educaționale (EdTech) nu reprezintă o tendință trecătoare, ci o revoluție fundamentală care restructurează bazele sistemului de învățământ. De la accesibilitatea extinsă oferită de platformele online și echitatea sporită, la experiențe de învățare profund personalizate facilitate de inteligența artificială (AI), și până la angajamentul sporit adus de realitatea virtuală (VR) și gamificare, tehnologia s-a impus ca un pilon indispensabil.

Succesul acestei transformări depinde, în final, de calitatea integrării pedagogice. Schimbarea de paradigmă îl plasează pe profesor în rolul vital de facilitator, mentor și curator, concentrându-se

eforturile pe dezvoltarea competențelor esențiale ale secolului XXI – gândirea critică, creativitatea și colaborarea – aspecte pe care nicio inteligență artificială nu le poate substitui.

Deși provocările (ecartul digital, necesitatea formării continue a cadrelor didactice și etica datelor) sunt reale și necesită soluții strategice, direcția este clară: viitorul educației este un ecosistem hibrid (blended learning). Acesta îmbină forța analitică a mașinilor cu empatia și mentoratul uman, asigurând că fiecare elev nu doar *asimiliează* informația, ci este pregătit în mod relevant pentru o lume aflată în continuă și rapidă schimbare. Digitalizarea nu este un scop în sine, ci mijlocul prin care educația devine, în sfârșit, personalizată, accesibilă și adaptabilă la cerințele complexe ale viitorului.

Succesul nu va depinde doar de câtă tehnologie folosim, ci de cât de bine o integrăm pentru a atinge obiective educaționale profunde și semnificative.

Bibliografie:

1. Valentin Cosmin Blândul (coord.), *Educația în societatea cunoașterii*, Ed. Didactică și Pedagogică, 2025.
2. John Hattie, *Învățarea vizibilă – ghid pentru profesori*, Editura Trei, Colecția Educație și Formare, București, 2014.
3. Ciprian Ceobanu, Constantin Cucoș Olimpiu Istrate, Ion-Ovidiu Pânișoară, *Educația digitală*, Editura Polirom, Iași, 2022.

<https://teleskop.ro/resurse-utile/concepte/edtech>

<https://www.digitallearninginstitute.com/blog/what-is-self-paced-learning-definition-benefits-and-tips>

<https://soft-tehnica.com/ro/ce-este-realitatea-augmentata-prin-ce-se-diferentiaza-de-realitatea-virtuala/>

<https://educatia-digitala.ro/inovare-in-educatie-cu-ajutorul-inteligentei-artificiale/>

<https://edict.ro/gamificarea-invatarii-o-noua-metoda-de-invatare/>

<https://microlearning.ro/microinvatarea-metoda-de-invatare-a-viitorului/>

<https://edict.ro/clasa-rasturnata/>

„Dacii și romanii în Dobrogea” – o călătorie în trecut pentru micii exploratori

Profeosr Florentina CHIRILĂ

Grădinița cu Program Prelungit „Florilor”

structura Liceului Tehnologic „Nicolae Dumitrescu” Cumpăna, județul Constanța

- **Tema anuală de studiu:** *Cine sunt/suntem, au fost și vor fi aici pe Pământ?*
- **Proiect tematic:** *„Pe urmele strămoșilor”*
- **Tema săptămânii:** *„Dacii și romanii în Dobrogea”*
- **Tema activității integrate:** *„Călători în timp: Pe urmele dacilor și romanilor la Pontul Euxin”*
- **Tipul activității:** *Dobândire de noi cunoștințe și consolidare de priceperi și deprinderi.*
- **Forma de organizare:** *Frontal, pe grupuri (centre de interes), individual.*

A. Activități de Dezvoltare Personală (ADP)

- **Întâlnirea de dimineață:** „Dacă aș fi fost un mic dac/roman...” (salutul, prezența, calendarul naturii, împărțășirea cu ceilalți).
- **Noutatea zilei:** Descoperirea unui „cufăr antic” cu o scrisoare și cioburi de ceramică „veche”.
- **Rutine:** „Suntem ordonați ca soldații romani” (deprinderi de ordine și disciplină).
- **Tranziții:** „Unu, doi, trei, pași de daci suntem și noi!” (marș ritmic) și cântecul „Treceți bălăioane române Carpații” (adaptat) sau un joc muzical ritmic.

B. Activități pe Domenii Experiențiale / Discipline (ADE)

- **Domeniul Știință / Istorie (DȘ): *Cunoașterea mediului*** – Vizionare de imagini/machetă cu Cetatea Histria sau Tropaeum Traiani (Adamclisi). Discuție despre cine au fost dacii și romanii, cum se îmbrăcau și ce au lăsat în Dobrogea.
- **Domeniul Om și Societate / Arte (DOS/DEC): *Activitate practică/Artă*** – „Vaza dacică” (modelaj din lut/plastilină) sau „Mozaicul roman” (colaj din bucățele de hârtie colorată).

C. Activități Liber Alese (ALA - Centre de interes)

- **Sectorul CONSTRUCȚII:** „*Cetatea dacică din Dobrogea*” (din cuburi de lemn sau piese Lego).
- **Sectorul JOC DE ROL:** „*De-a arheologii*” (căutarea de „vestigii” îngropate într-un vas cu nisip: monede vechi, pietricele, scoici).
- **Sectorul BIBLIOTECĂ:** „*Scriem cu cifre romane*” (trasare pe nisip sau fișă de lucru grafică) și răsfoirea de albume cu cetățile din Dobrogea.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

- **O1:** Să identifice cel puțin 2 elemente specifice dacilor (steagul lup, portul, cetățile) și romanilor (toga, armura, drumurile/monumentele);
- **O2:** Să localizeze pe o hartă simplificată/machetă regiunea Dobrogea și Marea Neagră (Pontul Euxin);
- **O3:** Să realizeze un „mozaic roman” sau o „vas dacic”, utilizând corect tehnicile de lucru învățate (lipire, presare, modelare);
- **O4:** Să colaboreze în cadrul subgrupurilor de lucru de la centrele de interes pentru a finaliza sarcina dată.

STRATEGII DIDACTICE

- **Metode și procedee:** Povestirea, conversația euristică, Explozia stelară (metodă interactivă), demonstrația, exercițiul, jocul de rol, turul galeriei.
- **Mijloace de învățământ:** Cufărul cu „comori”, imagini cu Monumentul de la Adamclisi, hărți vechi, plastilină/lut, bucățele de hârtie pentru mozaic, nisip și pensule pentru arheologie, costume tematice simple (opțional: o pelerină, o coroniță de lauri).
- **Forme de evaluare:** Evaluare formativă continuă, observarea sistematică a comportamentului, analiza produselor activității (prin tehnica *Turul Galeriei*).

SCENARIUL DIDACTIC (DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII)

Etapele activității / Durata	Conținutul științific (Activitatea cadrului didactic)	Activitatea copiilor	Strategii didactice (Metode, Mijloace, Forme)	Evaluare
1. Moment organizatoric	• Pregătirea spațiului de joc și a centrelor de interes. • Aerisirea sălii de grupă. • Pregătirea materia-lului didactic în cufărul misterios.	• Copiii intră ordonat în grupă și se așază în semicerc pentru Întâlnirea de Dimineată.	• Amenajarea spațiului. • Formă: Frontal.	Observarea comportamentului inițial.
2. Captarea atenției	• ADP - Întâlnirea de dimineată: Salutul, prezența, completarea calendarului naturii. • Implorarea curiozității: Se aude un ciocănit la ușă. Educatoarea găsește un „cufăr antic” prăfuit. • Se deschide cufărul și se descoperă o scrisoare pe pergament și câteva cioburi de ceramică (imitație din lut). • Se citește scrisoarea de la <i>Arheologul Radu</i> (vezi Anexa 1).	• Copiii răspund la salut, își pun pozele pe panou. • Privesc cu uimire cufărul. • Ascultă scrisoarea și analizează cioburile găsite, făcând presupuneri despre proveniența lor.	• Conversația. • Elementul surpriză. • Mijloace: Cufărul, scrisoarea, cioburile. • Formă: Frontal.	Stimularea interesului și a curiozității pentru tema zilei.
3. Anunțarea temei și a obiectivelor	• Educatoarea le explică copiilor că astăzi vor deveni „Călători în timp” pe urmele dacilor și romanilor care au trăit în Dobrogea (Pontul Euxin) cu mii de ani în urmă. • Vor învăța cum trăiau aceștia și vor ajuta la restaurarea cetăților și a obiectelor vechi.	• Copiii ascultă cu atenție obiectivele formulate pe înțelesul lor și își exprimă entuziasmul de a deveni exploratori.	• Explicația. • Formă: Frontal.	Capacitatea de a se concentra asupra mesajului transmis.
4. Dirijarea învățării (DS - Cunoașterea mediului)	• Prezentarea hărții și a imaginilor: Pe o machetă/hartă simplă a Dobrogei se identifică Marea Neagră (Pontul Euxin). • Se prezintă imagini reprezentative cu dacii (steagul lup, căciula dacică, portul din pânză albă) și romanii (toga, armura de soldat, sandalele, Monumentul de la Adamclisi). • Metoda Explozia Stelară: Se plasează pe o tablă o stea mare („Dacii și Romanii”) și 5 stele mici cu întrebările: <i>Cine? Ce? Unde? Când? De ce?</i> • Educatoarea adresează întrebările pentru a fixa cunoștințele.	• Copiii urmăresc imaginile, identifică pe hartă marea și regiunea lor. • Răspund la întrebările din cadrul „Exploziei stelare”: - <i>Cine au fost dacii și romanii?</i> (Strămoșii noștri) - <i>Ce au lăsat în Dobrogea?</i> (Cetăți, monede, mozaicuri) - <i>Unde locuiau?</i> (În cetăți).	• Conversația euristică. • Explozia stelară. • Mijloace: Imagini PPT/printate, hartă, stele din carton. • Formă: Frontal.	O1 - Identificarea elementelor specifice dacilor și romanilor. • O2 - Localizarea Dobrogei pe hartă.

Etapale activității / Durata	Conținutul științific (Activitatea cadrului didactic)	Activitatea copiilor	Strategii didactice (Metode, Mijloace, Forme)	Evaluare
5. Obținerea performanței și asigurarea retenției (Tranziție + ADE/ALA)	• Tranziție: Se execută marșul ritmic: „<i>Unu, doi, trei, pași de daci suntem și noi!</i>” spre centrele de interes. • Educatoarea prezintă sarcinile de la fiecare sector: A. ADE (DOS/DEC) - Atelierul de Artă: Copiii pot alege să modeleze o „Vază dacică” din lut/plastilină (folosind tehnica șnurulețelor sau a presării) sau să realizeze un „Mozaic roman” (colaj din pătrățele de hârtie colorată). B. ALA - Construcții: Ridicarea unei cetăți dacice sau romane din cuburi/Lego. C. ALA - Joc de rol: „De-a arheologii” – caută artefacte în nisip folosind pensule. D. ALA - Bibliotecă: Exersarea scrierii cu cifre romane (I, II, III, IV, V) pe fișe sau tăvițe cu griș/nisip. • Se oferă sprijin individual acolo unde este necesar.	• Copiii execută mișcările de tranziție. • Își aleg centrele de interes unde vor să înceapă activitatea. • La Artă: Modelează lutul sau lipesc piesele de mozaic. • La Construcții: Colaborează pentru a ridica zidurile cetății. • La Joc de Rol: Periază nisipul cu atenție pentru a descoperi monede/scoici. • La Bibliotecă: Trasează cifrele romane conform modelului.	Tranziția muzicală. • Învățarea prin cooperare. • Exercițiul, demonstrația, jocul de rol. • Mijloace: Lut, hârtie, lipici, cuburi, nisip, pensule, fișe cu cifre romane. • Formă: Pe grupuri, individual.	O3 - Realizarea corectă a mozaicului/vazei prin tehnicile specifice. • O4 - Cooperarea armonioasă în cadrul micro-grupurilor.
6. Evaluarea activității	• Se folosește tehnica „Turul Galeriei”. • Educatoarea invită copiii să facă o călătorie prin toate „siturile arheologice” din grupă (centrele finalizate). • Se fac aprecieri generale și individuale asupra modului în care s-a lucrat.	• Copiii se deplasează de la un centru la altul. • Analizează lucrările colegilor, fac comentarii pozitive și explică ce au realizat la propriul centru.	• Turul Galeriei. • Formă: În grup	Capacitatea de a evalua critic și constructiv produsele activității.
7. Încheierea activității	• Rutine: Se aplică regula „<i>Suntem ordonați ca soldații romani</i>” pentru strângerea materialelor și curățarea meselor. • Copiii primesc recompense: „Medalia de merit a Împăratului Traian” sau „Insigna de Arheolog destoinic”.	• Copiii ajută la strângerea materialelor. • Primesc medaliile/insignele și își exprimă concluziile despre zi.	• Conversația finală. • Recompense (insigne/stickere). • Formă: Frontal.	Evaluarea stării afective a copiilor la finalul activității.

Anexa 1: Scrisoarea din cufărul antic

Dragi mici exploratori din Grupa Mare

Numele meu este Arheologul Radu și vă scriu de pe șantierul arheologic de la Cetatea Histria, de aici, din frumoasa noastră Dobroge. Săpând adânc în pământ, am descoperit acest cufăr vechi de aproape 2000 de ani!

În el se află secretele strămoșilor noștri: dacii cei viteji și romanii cei iscusiți. Din păcate, timpul a trecut, iar palatele lor, mozaicurile și vasele de lut s-au stricat. Am mare nevoie de o echipă de copii deștepți și îndemânatici care să devină astăzi „Călători în timp”. Vă provoc să refaceți vasele dacice, să reconstruiți cetățile din cuburi, să descifrați cifrele secrete ale romanilor și să căutați comori ascunse în nisip!

Sunteți gata pentru această aventură istorică? Mult succes!

Cu drag, Arheologul Radu

Bibliografie de orientare:

1. Ministerul Educației, *Curriculum pentru educația timpurie*, București, 2019.
2. Glava, A., Pocol, M., Tătaru, L. L., *Educația timpurie. Ghid metodic pentru aplicarea curriculumului*, Editura Paralela 45, 2009.
3. Repere istorice și ghiduri de monumente ale Județelor Constanța și Tulcea.

Utilizarea inteligenței artificiale în cadrul orelor de istorie la gimnaziu

Profesor Mirela BUHĂIANU

Scoala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Târgu Mureș, județul Mureș

În societatea contemporană, tehnologia ocupă un loc important în aproape toate domeniile de activitate, iar educația este unul dintre spațiile în care schimbările sunt tot mai vizibile. Elevii de gimnaziu cresc într-un mediu digital și sunt obișnuiți să caute informații rapid, să utilizeze aplicații și să interacționeze cu resurse online. În acest context, inteligența artificială poate deveni un instrument modern și eficient în procesul educațional.

La disciplina istorie, folosirea inteligenței artificiale oferă o perspectivă nouă asupra predării și învățării. Lecțiile pot deveni mai dinamice, mai apropiate de interesele elevilor și mai ușor de înțeles. Istoria capătă un caracter viu atunci când informația este prezentată interactiv, iar elevul participă activ la descoperirea și analizarea trecutului.

Integrarea inteligenței artificiale în cadrul orelor de istorie reprezintă atât o adaptare la prezent, cât și o oportunitate de a valorifica interesul elevilor pentru tehnologie într-un mod educativ și creativ. Ea nu înseamnă înlocuirea profesorului, ci extinderea capacităților acestuia de a transforma trecutul într-o experiență interactivă, personalizată și relevantă pentru elevii de 11-15 ani.

Ce este inteligența artificială?

Inteligența artificială reprezintă capacitatea unor programe sau aplicații de a realiza activități care, în mod normal, necesită inteligență umană: răspunsuri la întrebări, analizarea informațiilor, crearea de texte, imagini sau rezolvarea unor probleme.

Există numeroase aplicații bazate pe IA care pot fi utilizate în educație, precum:

- chatboți educaționali;
- aplicații de creare a prezentărilor;
- generatoare de imagini;

- platforme interactive pentru teste și jocuri educative;
- traducători și aplicații de organizare a informațiilor.

Aceste instrumente nu înlocuiesc profesorul, ci îl ajută să pregătească activități mai interesante și adaptate nevoilor elevilor.

Iată câteva **exemple de aplicații și platforme bazate pe inteligență artificială**, utile atât pentru profesori, cât și pentru elevii de gimnaziu:

- ChatGPT – oferă explicații, rezumate, idei pentru proiecte, exerciții și texte.
- Google Gemini – poate răspunde la întrebări, crea imagini și ajuta la documentare.
- Microsoft Copilot – ajută la redactarea textelor și căutarea informațiilor.
- Canva AI – creează prezentări, afișe și imagini cu ajutorul inteligenței artificiale.
- Quizizz AI – generează teste și jocuri educative interactive.
- Kahoot! – permite realizarea de quiz-uri atractive pentru ore.
- Duolingo Max – folosește IA pentru învățarea limbilor străine.
- Grammarly – corectează și îmbunătățește textele scrise.
- Perplexity AI – motor de căutare inteligent care explică informațiile pe scurt.
- Adobe Firefly – generează imagini și efecte vizuale cu ajutorul IA.

Pentru orele de istorie, cele mai utile pot fi:

- ChatGPT – pentru rezumate și explicații;
- Canva AI – pentru proiecte și prezentări;
- Quizizz și Kahoot – pentru evaluări interactive;
- Gemini sau Copilot – pentru documentare rapidă și idei creative.

Istoria a fost mereu o disciplină importantă pentru formarea culturii generale și pentru dezvoltarea spiritului civic. Ea oferă elevilor ocazia de a înțelege cum s-au format statele, cum au evoluat comunitățile și care sunt legăturile dintre trecut și prezent. Totuși, pentru elevii de gimnaziu, această disciplină poate deveni uneori dificilă. Numărul mare de evenimente, date și personaje istorice poate crea impresia unei materii bazate exclusiv pe memorare.

Prin folosirea inteligenței artificiale, lecția se poate transforma într-o experiență activă. Elevul nu mai primește doar informația, ci o explorează, o compară și o interpretează. Astfel, învățarea devine mai profundă și mai interesantă.

Avantajele folosirii inteligenței artificiale

Unul dintre cele mai mari avantaje este personalizarea. Fiecare elev are ritmul său de învățare. AI poate oferi explicații mai simple sau mai complexe, în funcție de nevoia fiecăruia.

Un alt avantaj este accesul rapid la informație. Elevii pot primi clarificări imediat și pot repeta anumite noțiuni fără presiune.

Inteligența artificială contribuie și la organizarea logică a informațiilor, prin cronologii, comparații, sinteze și exemple practice. În același timp, crește nivelul de implicare. Când elevii simt că pot interacționa direct și pot primi răspunsuri rapide, devin mai atenți și mai curioși.

Idei creative de utilizare în cadrul lecțiilor

Profesorii pot utiliza inteligența artificială pentru:

- realizarea de fișe de lucru;
- creare de teste și quiz-uri;
- generarea unor imagini istorice;
- realizarea unor linii ale timpului;
- pregătirea prezentărilor digitale.

De exemplu, elevii pot crea cu ajutorul IA (Inteligenței Artificiale) activități care le dezvoltă creativitatea și îi implică activ în procesul de învățare:

- un jurnal imaginar al unui soldat roman;
- o scrisoare din Evul Mediu;
- un interviu imaginar cu un domnitor;
- benzi desenate istorice.

Inteligența artificială poate fi introdusă în lecțiile de istorie în numeroase moduri creative. Elevii pot realiza interviuri imaginare cu personaje istorice: de exemplu, un dialog cu Alexandru Ioan Cuza sau cu Ștefan cel Mare. Se pot crea dezbateri între personaje istorice, în care elevii argumentează idei și decizii. Profesorul poate cere elevilor să formuleze întrebări și să compare răspunsurile primite. Se pot crea povești istorice interactive pornind de la un eveniment real, astfel încât elevii să descopere informația în mod captivant. De asemenea, elevii pot realiza prezentări și mini-proiecte bazate pe informații organizate cu ajutorul inteligenței artificiale.

Jocuri educative și activități captivante

Pentru gimnaziu, componenta ludică este foarte importantă.

Exemple de activități:

- „Ghicește personajul istoric” – pe baza unor indicii.
- Quiz între echipe.
- „Cine a spus?” – identificarea autorului unui citat.
- Joc cronologic – ordonarea evenimentelor.
- Vânătoare de comori istorice.
- Proces imaginar al unui personaj istoric.
- Escape room tematic.
- Realizarea unui jurnal imaginar dintr-o epocă istorică.

Unele platforme folosesc inteligența artificială pentru a crea jocuri educative sau simulări istorice. Elevii pot „călători” virtual în Egiptul Antic, în Roma Antică sau în perioada medievală, observând monumente, haine, arme sau obiceiuri specifice epocii. Prin astfel de experiențe: lecțiile devin mai interesante, elevii rețin mai ușor informațiile, crește motivația pentru învățare. Aceste activități dezvoltă atenția, memoria, colaborarea și creativitatea.

Un aspect foarte important este dezvoltarea gândirii critice. Elevii trebuie să analizeze informațiile, să le compare și să decidă ce este relevant. Profesorul poate transforma răspunsurile oferite de IA în puncte de pornire pentru discuții. Astfel, elevii învață să argumenteze, să își exprime opinia și să privească evenimentele istorice din perspective diferite.

Profesorul rămâne figura principală a lecției. El stabilește obiectivele, explică noțiunile esențiale, adaptează conținutul și încurajează participarea activă. Inteligența artificială completează activitatea profesorului și oferă resurse suplimentare, însă nu poate înlocui experiența pedagogică și relația directă cu elevii.

Utilizarea inteligenței artificiale presupune responsabilitate. Elevii trebuie să înțeleagă că informația trebuie verificată. Este importantă folosirea echilibrată a tehnologiei și păstrarea atenției asupra obiectivelor educaționale. Scopul principal rămâne înțelegerea istoriei și dezvoltarea elevului.

Elevii devin mai implicați, mai motivați și mai deschiși spre învățare. Istoria devine mai accesibilă și mai apropiată de modul lor de a învăța. Participarea activă îi ajută să rețină mai ușor informația și să își dezvolte încrederea în propriile cunoștințe.

Folosirea inteligenței artificiale în cadrul orelor de istorie la gimnaziu reprezintă o oportunitate valoroasă pentru modernizarea educației. Prin metode creative, jocuri educative și activități interactive, lecțiile devin mai atractive și mai eficiente. Sub îndrumarea profesorului, inteligența artificială poate contribui la formarea unor elevi curioși, implicați și capabili să înțeleagă trecutul într-un mod activ și relevant pentru prezent.

Inteligența Artificială nu va înlocui niciodată emoția unui profesor pasionat care povestește despre sacrificiile trecutului și nici rigoarea științifică a analizei pe documente de arhivă. Cu toate acestea, refuzul de a o folosi înseamnă izolarea școlii de realitatea tehnologică în care trăiesc elevii.

La nivel de gimnaziu, IA trebuie utilizată ca un *catalizator al curiozității*. Ea transformă istoria dintr-o materie a „trecutului mort” într-o disciplină vie, interactivă și extrem de vizuală. Cheia succesului constă în echilibrul găsit de profesor: folosirea IA pentru a capta interesul și ghidarea elevilor către analiza critică, astfel încât aceștia să devină nu doar consumatori de tehnologie, ci și gânditori independenți capabili să înțeleagă prezentul prin prisma trecutului.

Importanța utilizării platformelor de învățare în predarea istoriei la gimnaziu

Profesor Daniela Maria ZAHARIE

Școala Gimnazială „Tudor Vladimirescu” Târgu Mureș, județul Mureș

Am ales să vă prezint platforma de învățare **Genially**, platformă pe care am utilizat-o atât în perioada pandemiei, cât și odată cu revenirea la școală.

Genially este o platformă pentru crearea de conținut interactiv și animat. Iată câteva caracteristici cheie ale **Genially**:

1. **Materiale de învățare și comunicare interactive:** **Genially** vă permite să creați experiențe interactive și gamificate. Puteți să realizați materiale de învățare captivante, prezentări, infografice, chestionare, jocuri de evadare, broșuri digitale și multe altele.
2. **Instrument de creare a conținutului ușor de utilizat:** Interfața prietenoasă a **Genially** face ca proiectarea experiențelor distractive, care se explorează prin clic, să fie simplă și captivantă pentru elevi.
3. **Șabloane predefinite:** Obțineți rezultate rapide și profesionale cu peste 1400+ șabloane gata făcute. Aceste șabloane includ interacțiuni și animații, iar noi le putem personaliza ușor pentru a se potrivi nevoilor noastre.
4. **Gratuit pentru totdeauna:** **Genially** oferă un plan gratuit pentru totdeauna cu funcționalități de bază. Nu este necesară nicio carte de credit pentru a începe.
5. **Diverse utilizări:**
 - **Instruire și eLearning:** Creați conținut interactiv pentru autorizarea cursurilor, dezvoltarea resurselor umane, instruire și formare.
 - **Resurse didactice:** Implicați elevii cu experiențe interactive, gamificate și bogate în media.
 - **Marketing:** Proiectați materiale de marketing captivante.
 - **Prezentări:** Faceți-vă prezentările mai dinamice.
 - **Pitch-uri:** Creați pitch-uri impresionante.
 - **Infografice:** Vizualizați informațiile eficient.
 - **Chestionare:** Construiți chestionare interactive.
 - **Jocuri de evadare:** Proiectați experiențe interactive de cameră de evadare.
 - **Broșuri digitale:** Realizați broșuri atractive.
 - **Imagini interactive:** Îmbunătățiți imaginile statice cu interactivitate.
 - **Video-uri:** Adăugați elemente interactive la videoclipuri.
6. **Posibilități nelimitate:** De la povești interactive la tururi virtuale, **Genially** oferă o gamă largă de posibilități pentru crearea de conținut captivant.

Pași pentru a crea o prezentare în Genially

1. Crearea unui cont
 - Accesează <https://www.genial.ly>
 - Creează un cont gratuit (cu email sau cont Google)
2. Alegerea unui tip de proiect
 - După autentificare, apasă pe „Create Genially”
 - Alege tipul de conținut: Presentation, Infographic, Interactive Image etc.
3. Selectarea unui șablon
 - Poți alege un șablon predefinit sau poți începe de la zero
 - Șabloanele sunt organizate pe teme: educație, business, storytelling etc.
4. Editarea conținutului
 - Adaugă texte, imagini, videoclipuri, pictograme, grafice
 - Poți insera linkuri interactive, animații și tranziții
 - Fiecare element poate fi personalizat (culori, fonturi, poziționare)
5. Adăugarea interactivității
 - Selectează un element → apasă pe „Interactivity”

- Alege tipul de acțiune: tooltip, link, etapă ascunsă, navigare între pagini

6. Previzualizare și publicare

- Apasă pe „Preview” pentru a testa prezentarea
- Apoi, apasă „All set” → „Publish”
- Poți copia linkul, încorpora în site sau distribui pe rețele sociale

În perioada pandemiei, platforma **Genially** m-a ajutat să realizez materiale interactive sub forma jocurilor didactice, testelor, prezentărilor etc., astfel încât am reușit să păstrez interesul elevilor mei față de studiul istoriei, să îi ajut să înțeleagă faptele și evenimentele, mai ales în cazul elevilor de clasa a V-a, aflați la început de ciclu. Am folosit materialele realizate pentru predarea noului conținut, fixarea și evaluarea cunoștințelor.

Această platformă, prin varietatea șabloanelor oferite, a materialelor realizate de către profesori din întreaga lume, pe care le pot studia și de unde mă pot inspira etc., m-a ajutat să predau interactiv, să îmbin metodele de învățare tradiționale cu cele moderne. În prezent, folosesc materialele realizate în pandemie, pe care caut să le adaptez necesităților elevilor și să le îmbunătățesc în permanență.

Platforma de învățare **Genially** joacă un rol important în promovarea învățării mixte, oferind un mediu de învățare dinamic și interactiv care poate îmbunătăți experiența educațională și rezultatele elevilor.

În continuare, am inserat câteva linkuri ale unor materiale pe care le-am realizat folosind această platformă.

1. Joc interactiv la unitatea de învățare Orientul Antic

Pentru realizarea acestui joc, am folosit un șablon de tipul „Învârte roata”. L-am utilizat pentru fixarea cunoștințelor la unitatea de învățare Orientul Antic. Jocul cuprinde itemi tip grilă, videoclipuri, informații referitoare la invențiile popoarelor din Orientul Antic, precum și sarcini de lucru care au legătură cu această unitate. Avantajul acestui șablon este acela că, la itemii tip grilă, elevii primesc feed-back imediat, având posibilitatea să revină la întrebare, în situația în care au răspuns greșit. La final, copiii sunt recompensați cu un cadou.

<https://view.genial.ly/629234113a832e0011797a98/interactive-content-calatorie-in-orientul-antic-joc-interactiv>

2. Joc interactiv la unitatea de învățare Preistoria umanității

Acest joc cuprinde sarcini de lucru pe care elevii le rezolvă în caiet, dar și întrebări la care pot răspunde folosind telefonul. Șablonul este ales în corelație cu tema. Pe primul slide am inserat două sarcini de lucru, pe slide-urile 2-5 itemi despre preistorie, iar pe ultimul un exercițiu de imaginație, o fișă de lucru, un material despre picturile rupestre și importanța focului. Jocul poate să fie folosit pentru prezentarea noului conținut, fixarea cunoștințelor sau evaluare.

<https://view.genial.ly/62a5987380077b00110b2f31/interactive-content-prehistory-quiz>

3. Material la lecția Colosseum și gladiatorii

Am folosit acest material pentru predarea lecției Colosseum și gladiatorii, un studiu de caz la clasa a V-a. Accesând simbolurile existente pe imagine (videoclipuri, imagini și informații), elevii au/vor învăța cu ușurință.

<https://view.genial.ly/62b569120880280018759b40/interactive-content-colosseum>

4. Test la lecția Primul Război Mondial

Pe primul slide am inserat un videoclip referitor la participarea României la Primul Război Mondial, iar pe următoarele 10 itemi de tip grilă. Elevii pot reveni la întrebare dacă au răspuns greșit.

<https://view.genial.ly/62a6da30ad3b51001891bc60/interactive-content-magnetic-board-quiz>

Bibliografie

1. Genially. (n.d.). *Interactive Content Creation Platform*. Disponibil la: <https://genially.com/>. Scurtă prezentare și ghid de utilizare pentru platforma Genially